

ՄԵՐ ԱՆԿԻՆԵՆ

«Ֆէյսպուքը» Ուշադրութեան Խաչներուկին

Ընկերային ցանցերու հսկան «Ֆէյսպուքը» իր ակտի քան 2 միլիարդ բաժանորդներով ներկայիս կը գտնուի խոշորագոյն տակ: Անոր, հասարակութեան վրայ ունեցած վնասակար ազդեցութեան մասին կը խօսուի երկար ժամանակէ ի վեր, սակայն բովանդակութեան նկատմամբ վերահսկողութիւն հաստատելու առումով երկիրներ ու պետութիւններ առայժմ անկարող եղած են գործնական քայլերու դիմելու:

«Ֆէյսպուքը», որ սկսած էր որպէս ընկերներու եւ բարեկամներու միջեւ մտերմիկ կապ հաստատելու միտող ցանց, շեղելով իր սկզբնական նպատակներէն, ներկայիս վերածուած է ապատեղեկատուութիւն տարածող ու բախումներ յառաջացնող վտանգաւոր միջոցի մը, որու հետեւանքներէն կը տուժեն երկիրներ ու հասարակութիւններ:

Միացեալ Նահանգներու Գոնկրէտը վերջին տարիներուն բազմաթիւ լուսններ կազմակերպեց ընկերային ցանցերու դեկավարներուն մասնակցութեամբ, յուսալով որ անոնք կամովին կը վերահսկեն իրենց բովանդակութիւնը ու հարթակներէն կը հեռացնեն հասարակութիւնները պառակտող ու անոնց մտային ու ֆիզիքական առողջութեան վնաս հասցնող գրառումները:

Վերջերս, «Ֆէյսպուքի» պաշտօնէտներէն Ֆրէնսիս Հոկընզ ներկայանալով հանրութեան, յայտնեց թէ կարողացած է կրկնօրինակել ներքին գաղտնի փաստաթուղթեր, որոնք կը փաստեն որ, ընկերութեան բարձրաստիճան դեկավարները իմանալով հանդերձ որ, շատ մեծ վնաս կը հասցնեն աշխարհի գրեթէ ամէն կողմը, նախընտրած են գերադասել իրենց ֆինանսական շահերը:

Օր. Հոկընզ նախ Կիրակի երեկոյեան հարցազրոյց ունեցաւ լրագրող Անտրըսըն Քուփըրի հետ՝ «ՍԻ.Պի.Էս.» հեռատեսիլի «60 վայրկեան» հաղորդումէն՝ միլիոնաւոր դիտողներուն ներկայացնելով իր տրամադրութեան տակ գտնուող փաստաթուղթերը:

Հետաքրքրական գուգադիպութեամբ մը, այս բացայայտումներուն յաջորդ օրը ամբողջ աշխարհի տարածքին, ժամեր շարունակ խափանուեցան «Ֆէյսպուքը» ու անոր պատկանող «իմսթիկրամը» եւ «Ուսթըքսթի»-ը: Ընկերութիւնը այս անջատումը վերագրեց թեքնիք հարցերու, սակայն ոմանք առաջ կը մղեն այն վարկածը թէ,

Հայաստանի Ինքնիշխանութիւնը, Տարածքային Ամբողջականութիւնը, ԼՂ Հայութեան Իրաւունքներու Պաշտպանութիւնը Առաջնահերթութիւններն են. Փաշինեան

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Լիթուանիոյ հայ համայնքին հետ հանդիպման ընթացքին

«Հայաստանի ինքնիշխանութիւնը, տարածքային ամբողջականութիւնը Լեռնային Ղարաբաղի հայութեան իրաւունքների պաշտպանութիւնը, այդ թւում՝ ինքնորոշման իրաւունքը պաշտպանելը մեր առաջնահերթութիւններէն է», - Լիթուանիոյ հայ համայնքի հետ հանդիպման ընթացքին յայտարարած է Հայաստանի վարչապետը: Փաշինեան խոստովանած է, որ այդ առաջնահերթութիւնները

պաշտպանելու ճանապարհին իրենք կը քալեն ակնապատ դաշտի վրայ, ուր պէտք է չափազանց զգուշ եւ շրջահայեաց ըլլալ: Ան կրկին խօսած է տարածաշրջանի համար խողով դարաշրջան բանալու անհրաժեշտութեան ու հրամայականին մասին հաստատելով, որ ինքը պատրաստ է հանդիպիլ Ատրպէյճանի նախագահին հետ: Փաշինեանը չի շեղուցած է, որ

Հայաստանի Պետական Պիւտճէն Աննախադէպ 4.5 Միլիարդ Տոլար

Հայաստանի կառավարութեան Սեպտեմբեր 30-ի նիստին հաւանութեան արժանացաւ 2022-ի պետական պիւտճէի նախագիծը, ըստ որուն գալիք տարի պետութեան ծախսերը կը կազմեն աննախադէպ 2 թրիլիոն 188 միլիարդ դրամ (այսօրուայ փոխարժէքով՝ աւելի քան 4 միլիարդ 483 միլիոն ԱՄՆ տոլար), ինչ որ 2021-ի պետական պիւտճէէն աւելի է 338 միլիարդ դրամով:

Այդ քանակը հանդերձ, գալիք տարի կառավարութիւնը կը ծրագրէ ստանալ 1 թրիլիոն 946 միլիարդ դրամ եկամուտ: Տարբերութիւնը՝ 242 միլիարդ դրամ կամ գրեթէ կէս միլիարդ տոլար, վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի գլխաւորած գրասենեակը մտադիր է պարտք վերցնել, սակայն ի տարբերութիւն նախորդ տարիներուն, ըստ 2022-ի պետական պիւտճէի մասին օրէնքի նախագիծի, գործադիրը մտադիր է պարտք վերցնել միայն ներքին՝ հայաստանեան աղբիւրներէ:

«2022 թուականի պիւտճէն յենուած է 3 հիմնական առաջնահերթութիւնների վրայ: Առաջինը՝ անվտանգութեան համակարգի բարեփոխում, երկրորդը՝ ենթակառուցում ջրերի զարգացում, երրորդը՝ կրթութեան եւ գիտութեան արդիականացում: Մեծ ուշադրութիւն ենք դարձնելու անվ-

տանգութեան ապահովմանը, առանց որի հնարաւոր չի լինի իրագործել երկարաժամկէտ զարգացման նպատակները», - կառավարութեան նիստին նշեց վարչապետը:

2022-ի պետական պիւտճէով կը նախատեսուի Պաշտպանութեան նախարարութեան յատկացնել 345,4 միլիարդ դրամ կամ այսօրուայ փոխարժէքով աւելի քան 707 միլիոն տոլար, ինչ որ 10,8 տոկոսով աւելի է ռազմական գերատեսչութեան այս տարուայ ծախսերէն: Ոստիկանութեան գալիք տարուայ ծախսերը կը կազմեն 66,5 միլիարդ դրամ կամ 2,9 տոկոսով աւելի այս տարուայ ծախսերէն: 2021-ի համեմատ հապէս՝ 22,7 տոկոսով պիտի աճին Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան յատկացուած միջոցները եւ կը կազմեն 42,6 միլիարդ դրամ:

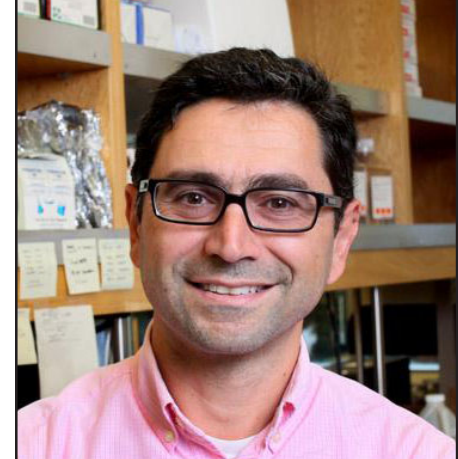
Ռազմարդիւնաբերութեան ոլորտին մէջ երկրատեխնիկական հետազոտութիւններու համար գալիք տարի կը յատկացուի 5,2 միլիարդ դրամ, ինչ որ 15,5 տոկոսով աւելի է այս տարուայ յատկացումէն: Ընդհանրապէս, գիտութեան ֆինանսաւորումը 2021-ի համեմատ կ'աճի գրեթէ 83 տոկոսով՝ կազմելով 25,1 միլիարդ դրամ, կառավարութեան նիստին յայտարարեց Ֆինանսներու նախարարը:

դեռ ամիսներ առաջ այդ պատրաստակամութեան մասին յայտարարած է. - «Վերջերս ՄԱԿ-ի Գլխաւոր վեհաժողովին ունեցած ելոյթում յայտարարել եմ, որ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը սպասում է իր լուծմանը, եւ կարող եմ ասել, որ մի քանի անգամ արդէն ողջունել ենք ԵԱՀԿ Մինսքի խմբի համախաղաղակցութեան յայտարարութիւնները, որտեղ նրանք մի քանի անգամ արձանագրում են Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութիւնը լուծելու ու այս նպատակով խողով գործընթացը վերականգնելու անհրաժեշտութիւնը»:

Վարչապետը շեշտած է, որ Ալիեւի հետ պատրաստ է այդ շրջածիրէն ներս հանդիպիլ՝ աւելցնելով, որ այդ հանդիպումին ինքը պատրաստ է տանիլ ակնապատ դաշտերու քարտէզները եւ կոչ ըրած է Ատրպէյճանի նախագահին իր հետ բերելու բոլոր հայ գերինները:

Փաշինեան նաեւ անդրադարձած է ատրպէյճանական կողմէն հնչող բողոքին, թէ հայկական կողմին տրամադրած քարտէզները ճշգրիտ չեն. - «Մենք տուել ենք էն քարտէզները, որ ունենք: Ընենց

Ամերիկահայ Արտեմ Փաթափութեան՝ Բժշկագիտութեան Սէջ Նուալեան Մրցանակակիր

Նուալեան մրցանակի արժանացած՝ Արտեմ Փաթափութեան

Բժշկագիտութեան ոլորտի 2021 թուականի Նուալեան մրցանակը շնորհուեցաւ Ամերիկահայ հետազոտող՝ Արտեմ Փաթափութեանին եւ Տէյլիտ ձուլիւսին: Նուալեան կոմիտէի հաղորդագրութեան համաձայն՝ մրցանակը շնորհուած է ջերմութեան եւ շօշափելիքի ընկալիչներու յայտնա-

ԼՈՒՐԵՐ

«Արցախը Բանակցային Գործընթացին Դուրս Չգողը, Սեղրին Յանձնելու Պատրաստ Մարդը Կը Խօսի Բանակցութիւններու Մասին»

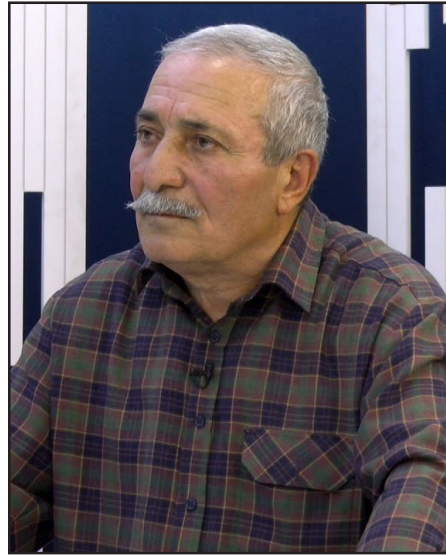
ՀԺԿ քարտուղար՝ Գրիգոր Յարութիւնեան

«Ռոպերթ Քոչարեանը ոչ մէկ բարոյական իրաւունք չունի խօսելու բանակցային գործընթացից, խաղաղութեան օրակարգից: Մեր երկիրն այս վիճակին հասցնողը հենց Քոչարեանն է ու իր դարաբաղեան խմբակը», - Civic.am-ի հետ զրոյցի ընթացքին ըսաւ ՀԺԿ-ի (Հայաստանի Ժողովրդական կուսակցութիւն) քարտուղար՝ Գրիգոր Յարութիւնեանը՝ անդրադառնալով Ռոպերթ Քոչարեանի ասուելիսին:

«Հայաստան» դաշինքի ղեկավար՝ Ռոպերթ Քոչարեան Հոկտեմբեր 4-ին հանդէս եկած է մամուլի ասուելիսով: Քոչարեան անդրադարձած է բանակցային գործընթացին, նկատել տուած, որ Հարաւային Կովկասի մէջ լուրջ գործընթացներ կ'ընթանան, սակայն «Հայաստանը որպէս գործօն կա՛մ դադարել է գոյութիւն ունենալէ, կա՛մ էպէս նուազել է Հայաստանի ազդեցութիւնը»:

«Քոչարեանը Արցախը դուրս թողեց բանակցութիւններէ, ինքն է խոստացել, որ տարածքները յետ է տալու, ինքն է խոստացել, որ Սեղրին տալու է: Հիմա ի՞նչ իրաւունքով է նման բաներ ասում: Նա բացարձակապէս բարոյական իրաւունք չունի խօսելու: Նրա տեղը քաղաքականութիւնը չի: Հաստատ ուրիշ տեղ է: Թող գնայ իր տեղն ու ձայն չհանի: Ինքն ո՞վ է առհասարակ: Ինքը մերժուած մարդ է ու ոչ մի բարոյական իրաւունք չունի որեւէ կարծիք յայտնելու: Ժողովուրդը շատ լաւ յիշողութիւն ունի եւ ամէն ինչ փայլուն յիշում է», - Քոչարեանին հակադարձեց Գրիգոր Յարութիւնեանը՝ աւելցնելով, որ Քոչարեանը որքան քննադատէ օրուայ իշխանութիւնները, կը նշանակէ, որ իշխանութիւնները ճիշդ կ'աշխատին՝ սկսեալ խաղաղութեան օրակարգէն:

Յարութիւնեանի խօսքով՝ հիմա Քոչարեան ընդամէնը իր լսա-

Ազատամարտիկ՝ Վարդան Մալխասեան

րանի ականջներուն համար հաճոյալի բաներ կ'ըսէ, որ պահէ այդ մարդիկ իր կողքը: Ոչ աւելին: Ոչ մէկ լուրջ բան: «Հիմա, որ էս բանակի յանցագործութիւնները բացայայտում են, մեր ամբողջ կորուստը, երեխքի մեղքը իրենց խղճին է, մեր կորուստները նախորդ իշխանութեան խղճին են, ու դեռ շատ բան կը բացայայտուի», - եզրափակեց Յարութիւնեան:

ՀԱԿ-ի (Հայ Ազգային Գոնկրէս) անդամ, ազատամարտիկ՝ Վարդան Մալխասեան Civic.am-ի հետ զրոյցի ընթացքին նկատեց, որ Քոչարեանի կողմէ բանակցային գործընթացի մասին խօսելը նոյնն է, ինչ անբարոյականը խօսի բարոյականութեան մասին: «Մարդը, ով փորձում է հանդէս գալ որպէս հայրենասէր, պէտք է ունենայ մաքուր անցեալ, պէտք է կաշառակեր եղած չլինի, թալանչի չլինի: Բայց մինչեւ ուղնուծուծը մեղքերի մէջ թաղուած մարդը, կեղծիքի, սրիկայութեան, չարիքի մէջ թաղուած մարդը, ժողովրդին հարստահարած, երկիրը կողոպտած մարդը, արեան ու դիակների վրայով իշխանութեան եկածը հիմա ոչ մի իրաւունք չունի խօսելու բարձր բաներից, հայրենասիրութիւնից, բանակցելուց, հայրենիքից:

Հիմա Արցախը բանակցային գործընթացից դուրս թողածը, Սեղրին յանձնելու պատրաստ մարդը խօսում է բանակցութիւններէի՞ց, ծնկաչոք բանակցելու՞ց: Հենց Սեղրու տարբերակի պատճառով սուր հակասութիւններ առաջ եկան Քոչարեանի, Վազգէն Սարգսեանի, Դեմիրճեանի միջեւ: Հիմա նոր փաստեր են ի յայտ գալիս, որ Սեղրու տարբերակին դէմ եղածներին հենց իրենք են ասպարէզից դուրս հանել: Ժողովուրդը յիշողութիւնը չի կորցրել, մարդիկ շատ լաւ ամէն բան յիշում են», - ընդգծեց Մալխասեան:

Բացառուած է Որ Ատրպէյճանական Անցակէտ Ըլլայ Միջանցքին Մէջ. Արայիկ Յարութիւնեան

«Իմ ապագան, իմ երեխաների ապագան, իմ հարազատների ապագան ես տեսնում եմ Արցախում. որեւէ տեղ տեղափոխուելու որեւէ ցանկութիւն չունենք, մտադիր չենք»: Այս մասին Արցախի մէջ, երիտասարդներու հետ հանդիպման ժամանակ նշած է Արցախի նախագահ՝ Արայիկ Յարութիւնեանը:

Անդրադառնալով Լաչինի միջանցքին, ան ըսաւ. «Բացառում է, որ ատրպէյճանական անցակէտ լինի միջանցքում: Ձեւակերպուած է միջանցք, իսկ եթէ կայ անցակէտ, դա միջանցք չէ, վերահսկուող ճանապարհ է: Նման բան չկայ»:

Ձանգեզուրի Պղինձամուխայտեանային Ընկերութեան Բաժնետոմսերու 25 Տոկոսը Անցաւ Հայաստանի Պետութեան

Հայաստանի կառավարութեան հաստատած է Ձանգեզուրի պղինձամուխայտեանային ընկերութեան բաժնետոմսերու 25 տոկոսը ՀՀ կառավարութեան նուիրատուութիւն ընելու նախագիծը:

Կառավարութեան որոշման մէջ մասնաւորապէս նշուած է, թէ հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիական օրէնսգրքի 594-րդ յօդուածը, ինչպէս նաեւ հաշուի առնելով «Ձանգեզուրի պղինձամուխայտեանային ընկերութիւն» փակ բաժնետիրական ընկերութեան բաժնետոմսեր նուիրելու առաջարկութիւնը՝ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութիւնը որոշած է.

«Որպէս նուիրատուութիւն Հայաստանի Հանրապետութեանը «Արդիւնաբերական ընկերութիւն» բաժնետիրական ընկերութիւնից բաժնետիրական ընկերութիւնից փակ բաժնետիրական ընկերութիւնում վերջինիս սեփականութեան իրաւունքով պատկանող 25 տոկոս (քսանհինգ տոկոս) 412,250,75 (չորս հարիւր տասներկու հազար երկու հարիւր յիսուն ամբողջ եօթանասուհինգ) հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերը՝ 20,000 (քսան հազար) դրամ անուանական

արժէքով բաժնետոմսերը՝ բաժնետոմսերի կառավարման լիազօրութիւնը վերապահելով Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետի աշխատակազմին»:

Ըստ News.am-ին, «Արդիւնաբերական ընկերութիւն» բաժնետիրական ընկերութիւնը գրանցուած է Մոսկուա եւ ըստ ռուսական որոշ բաց աղբիւրներու, բաժնետէրը Սերկէյ Շերպաքովն է: Ձանգեզուրի պղինձամուխայտեանային իրական սեփականատէրերու արձանագրութեան մատեանին մէջ այս նորայայտ ընկերութեան մասին ոչինչ նշուած է:

Յիշեցնենք, որ Ձանգեզուրի պղինձամուխայտեանային ընկերութեան բաժնետոմսերու 75 տոկոսը կը պատկանէր ընկերութեան, մնացած 12,4 տոկոսի սեփականատէրը Ռուսաստանի առողջապահութեան ու ընկերային զարգացման հարցերու նախկին նախարար՝ Միխայիլ Զուրապովն էր, իսկ 12,5 տոկոսի բաժնետէրերն էին Սիւնիքի նախկին մարզպետ, «Հայաստան» դաշինքի՝ պատգամաւոր՝ Վահէ Յակոբեանի եղբայրը, ընկերութեան նախկին տնօրէն՝ Մհեր Փոլոսքովը ու ընկերութեան ղեկավարներէն՝ Նարեկ Ամբարեանը:

Պատեհ Պահուն Պատրաստ Կ'ըլլանք Պայքարը Շարունակել Բացառապէս Խորհրդարանէն Դուրս. Սերժ Սարգսեան

«Երկու տարի առաջ կրկին հաւաքուել էինք՝ քննարկելու կուսակցութեան հետագայ անելիքները, ինչպէս նաեւ երկիրն պատուհասած ժողովրդականութեան ժահրի դէմ պայքարի միջոցները: Եթէ կուսակցական աշխատանքներու մասով մեզ յաջողուեց պահպանել ՀՀ-ի դիրքերը՝ որպէս Հայաստանում քաղաքական օրակարգ ստեղծող եւ ազգային շահերը հետեւողականօրէն պաշտպանող կարեւոր դերակատարի, ապա երկիրը վերահաս ազդեցիկ փրկելու մեր բոլոր նախագգուշացումները եւ ջանքերը, ցաւօք սրտի, լուրջ արդիւնքների չյանգեցրին: Մարտնչող տգէտների իշխանութիւնը մի իսկական աղէտ բերեց ժողովրդի եւ մեր երկու հանրապետութիւնների զլխին»: Այս մասին յայտարարած է ՀՀ երրորդ նախագահ՝ Սերժ Սարգսեան:

«Յետպատերազմեան Հայաստան. ի՞նչ քայլեր ձեռնարկել» խորագրով ժողովի ժամանակ Սերժ

Սարգսեան արձանագրած է, որ արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւնները որեւէ ճգնաժամ չլուծեցին.

«Յունիսին անձնատուր իշխանութիւններու կողմէ կազմակերպուած արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւնները, ինչպէս եւ մենք զգուշացնում էինք, որեւէ հարց, խնդիր կամ ճգնաժամ չլուծեցին: ՀՀ-ն, ի հեճուկս գործող վարչախմբի, որը ողջ ընտրարշաւի ընթացքում, եւ դրանից առաջ բռնաճնշումների, ժողովրդի մի մասի աջակցութեամբ վերականգնեց իր խորհրդարանական կարգավիճակը, այդուհանդերձ, ԱԺ-ում ներկայացուած լինելը մեզ համար երբեք չի եղել գերնպատակ», - «Փաստինֆո»-ի հաղորդմամբ՝ ըսաւ Սերժ Սարգսեանը եւ յայտարարեց, որ անհրաժեշտութեան պարագային պատրաստ են շարունակել պայքարը բացառապէս խորհրդարանէն դուրս:

ԼՈՒՐԵՐ

Դաւիթ Տոնոյեան եւ Դաւիթ Գալստեան Կալանաւորուեցան

ՀՀ Պաշտպանութեան նախկին նախարար Դաւիթ Տոնոյեան կալանաւորուած է: Դատարանը, ժամեր շարունակ քննելով Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութեան (ԱԱԾ) միջնորդութիւնը, Սեպտեմբեր 30-ի ուշ երեկոյեան հրապարակեց որոշումը:

ՀՀ Պաշտպանութեան նախկին նախարար Դաւիթ Տոնոյեան

54-ամեայ Տոնոյեանը կը մեղադրուի առանձնապէս խոշոր չափերով վատնում կատարելու համար: Անոր փաստաբան՝ Սերկէյ Յովհաննիսեան տեղեկացուց, որ նախկին նախարարը չ'ընդունիր առաջադրուած մեղադրանքը:

«Քրէական գործում առկայ են բազմաթիւ տեղեկութիւններ, որոնք արդէն իսկ կը հերքեն առաջադրուած մեղադրանքը: Քննութեան հետագայ փուլերում արդէն իսկ պարզ կը լինի, թէ որ իրաւասու մարմինը ինչպէս կը գնահատէ դա», - նշեց Յովհաննիսեանը:

Սերկէյ Յովհաննիսեան յայտնեց, որ կը պատրաստուին վերաքննիչ քրէական դատարան բողոքարկել որոշումը. հիմնաւոր չեն համարել կալանաւորման համար ներկայացուած հիմքերը, թէ ազատութեան մէջ գտնուելու պարգային Տոնոյեան կրնայ խուսափիլ քննութենէն կամ խոչընդոտել քննութիւն:

«Կալանաւորման ինչպէս պայմանը, այնպէս էլ հիմքերը առկայ չեն եղել», - ըսաւ Սերկէյ Յովհաննիսեան:

Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութիւնը հաղորդեց, որ 2018-էն 2020 թուականներու պաշտպանութեան նախարար Դաւիթ Տոնոյեան որպէս մեղադրեալ ներգրաւուած է շուրջ 4.7 միլիոն տոլար յափշտակելու, կեղծիքներ եւ հանրօրէն վտանգաւոր արարքներ կատարելու համար: Նոյն գործով մեղադրեալ է նաեւ բանակին զինամթերք մատակարարած ընկե-

րութեան տնօրէն՝ «Պատրոն Դաւո» մականունով յայտնի Դաւիթ Գալստեանը:

Այս քրեական գործի վերաբերեալ օրերս յայտնած էր: Խօսքը բանակին ժամկէտը անցած հրթիռներ վաճառելու մասին է:

Մեղադրանքը չ'ընդունիր նաեւ Դաւիթ Գալստեան: Վերջինս մեղադրեալ է նաեւ ուրիշ՝ կրկին զինամթերքի մատակարարման չարաչառութեամբ առնչուող քրէական գործով:

«Մեր մօտ տէժա վու (արդէն տեսած) է, որովհետեւ, ինչպէս եւ նախորդ մեղադրանքի ժամանակ, բացարձակ անհիմն մեղադրանք է ներկայացուած՝ որեւէ փաստական տուեալով չ'հիմնաւորուած, բացարձակ ենթադրութիւնների վրայ հիմնուած: Նոյն պատմութիւնը կրկնուած է, այսպէս սասմ», - ըսաւ Գալստեանի փաստաբան՝ Արմէն Յարութիւնեան:

Դատարանը շուրջ 8 ժամ քննեց նաեւ Դաւիթ Գալստեանի կալանաւորման հարցը, ան եւս կալանաւորուեցաւ:

ԱՄՆ Կը Փորձէ Հայաստանը Եւ Ատրպէյճանը Բանակցային Սեղան Վերադարձնել

Պաշտօնական Ուաշինկթընը կը փորձէ Պաքուն եւ Երեւանը բանակցային սեղանի շուրջ վերադարձնել, յայտարարած է Ատրպէյճանի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Լի Լիցենպըրկըրը:

Ատրպէյճանի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Լի Լիցենպըրկըր

«Դեռ կան հարցեր, որոնք կարգաւորուած չեն Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ: Ես չեմ կրնար նախապէս կանխատեսել, թէ անոնք ինչպէս կը լուծուին: ԱՄՆ-ը կը ձգտի կողմերը հրաւիրել բանակցութիւններու, որպէսզի անոնք (չլուծուած հարցերը) լուծուին արդարացի եւ իրաւահարմարութեան սկզբունքով: Անոր համար անհրաժեշտ է որոշակի ժամանակ եւ գործընթաց», - ատրպէյճանական «Թուրան» գործակալութեան հաղորդմամբ՝ ըսած է ամերիկացի դեսպանը:

Դիւանագէտը շեշտած է, որ Ուաշինկթընը կը ձգտի իր ներդրումը ունենալ ինչպէս ԵԱՀԿ Մինսքի խումբի ծիրէն ներս, այնպէս ալ կողմերուն հետ առանձին աշխատելով: «Մենք մեր կողմէն պիտի շարունակենք օգնել կողմերուն, որ-

պէսզի տարածաշրջանի բոլոր բնակիչները կարողանան ապրիլ խաղաղ պայմաններու մէջ: Միացեալ Նահանգները կը ձգտի Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ համագործակցութեան հնարաւորութիւններ գտնել», - յայտարարած է Ատրպէյճանի մօտ ԱՄՆ-ի դեսպա

Աւարտած Է Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի Այցը Լիթուանիա

Նիկոլ Փաշինեան եւ Լիթուանիոյ կառավարութեան ղեկավար Ինկրիտա Շիմոնիտե հանդիպման ընթացքին

Վարչապետը Հոկտեմբեր 4-ին հանդիպած է Լիթուանիոյ Հանրապետութեան նախագահ՝ Կիթանաս Նաուսետայի հետ: Հանդիպման անդրադարձ կատարուած է Եւրոպական Միութեան Արեւելեան գործընկերութեան ծրագրի ծիրէն ներս համագործակցութեան, ԵՄ-ի կողմէ Հայաստանի համար նախատեսուած 2,6 միլիարդ եւրօ փաթեթի արդիւնաւէտ իրականացման եւ Հարաւային Կովկասի մէջ տեղի ունեցող գործընթացներուն: Լիթուանիոյ նախագահը իր երկրի աջակցութիւնը յայտնած է Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտութեան կարգաւորման ուղղուած ԵԱՀԿ Մինսքի խումբի համանապահովութեան ջանքերուն:

նագրային դաշտի կատարելագործման ուղղութեամբ փորձի փոխանակման:

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Վիլնիւսի մէջ այցելած է «Անթաքալիս» զինուորական գերեզմանատուն, ուր յարգանքի տուրք մատուցած է Լիթուանիոյ անկախութեան համար զոհուածներու յիշատակին:

Նիկոլ Փաշինեան այցելած է Վիլնիւս գտնուող Արեւելեան Եւրոպայի հետազոտութիւններու կեդրոն եւ հանդիպում ունեցած է փորձագիտական համայնքի ներկայացուցիչներուն հետ: Վարչապետը նախ անդրադարձած է մեր երկրին եւ Հարաւային Կովկասի տարածաշրջանին մէջ տեղի ունեցող գործընթացներուն:

Նիկոլ Փաշինեան հանդիպած է նաեւ Լիթուանիոյ Սեյմասի նախագահ Վիթթորիա Չմիլիտէ-Նիելսընի հետ: Նիկոլ Փաշինեան եւ տիկին Չմիլիտէ-Նիելսըն ընդգծած են միջխորհրդարանական կապերու կարեւորութիւնը, որոնք կրնան նպաստել երկու երկիրներու միջեւ բարեկամական կապերու ամրապնդման եւ իրաւական պայմա-

Այցի աւարտին Նիկոլ Փաշինեան եւ Լիթուանիոյ կառավարութեան ղեկավար՝ Ինկրիտա Շիմոնիտէն Քաուկասի մէջ ներկայ գտնուած են ՀՀ անկախութեան 30-ամեակին եւ հայ-լիթուական դիւանագիտական յարաբերութիւններու 30-ամեակին նուիրուած համերգին, ուր հանդէս եկած է Քաուկասի ֆիլհարմոնիկ նուագախումբը:

«Իրանը Թոյլ Չի Տար Երրորդ Պետութիւններուն Ազդել Հայաստանի Հետ Իր Յարաբերութիւններուն Վրայ»: Ապտըլ Լախիան

«Արդիւնաւէտ եւ կառուցողական» Իրանի արտաքին գործոց նախարար՝ Հոսէյն Ամիր Ապտըլ Լահիան այսպէս բնութագրած է իր հայաստանցի պաշտօնակից Արարատ Միրզոյեանի հետ Հոկտեմբեր 4-ի թեհրան կայացած բանակցութիւնները:

ոլորտներու մէջ», - յայտարարած է Իրանի ԱԳ նախարարը՝ յատուկ ընդգծելով, «- Իրանը թոյլ չի տար երրորդ պետութիւններուն ազդել հարեւաններու, անոնց կարգին՝ Հայաստանի հետ իր յարաբերութիւններուն վրայ»:

Պաշտօնական IRNA գործակալութեան հաղորդմամբ՝ Ապտըլ Լահիան բանակցութիւններու ընթացքին կոչ ըրած է արագացնելու երկու երկիրները կապող տարանցիկ ուղիներու վերականգնումը: Իրանական աղբիւրներու հաղորդմամբ՝ նախարարը նաեւ նշած է, որ Հայաստանի եւ Իրանի բարձրաստիճան պաշտօնեաները ռազմավարական բնոյթի շարք մը պայմանաւորուածութիւններ ձեռք բերած են եւ այժմ զբաղած են երկկողմանի համագործակցութեան նոր ճանապարհային քարտէզի մշակմամբ:

Միւս կողմէ, Իրանական բանակը Հոկտեմբեր 1-ին լայնածաւալ զօրավարժութիւններ սկսաւ Ատրպէյճանի հետ սահմանին՝ հրետանիի, անօդաչու թռչող սարքերու եւ ուղղաթիւներու ներգրաւմամբ: Թէ որքան պիտի շարունակուին անոնք եւ յստակ որ տարածքներու վրայ պիտի կատարուին, պաշտօնական աղբիւրները մինչեւ այս պահը չեն յստակացուցած:

«Քաղաքականէն բացի, մենք պայմանաւորուած ենք երկկողմանի յարաբերութիւնները զարգացնել նաեւ տնտեսութեան, առեւտուրի, մշակոյթի եւ գրօսաշրջութեան

Նշուած է միայն, որ վարժանքներու նպատակն է ստուգել ու ամրապնդել բանակի մարտունակութիւնը:

Զօրավարժութիւնները կը կատարուին Ատրպէյճանի հետ լարուածութեան ֆոնին, որու պատճառներէն մէկն ալ Պաքուի սերտ յարաբերութիւններն են թեհրանի ոխերիմ հակառակորդ Իսրայէլի հետ:

Նոր Հարաւային Ուէլզի Վարչապետ՝ Կլատիս Պերեճիքլեան Հրաժարական Տուած Է

Կլատիս Պերեճիքլեան յայտարարեց իր հրաժարումը Կլատիս Պերեճիքլեանի պաշտօնէն հրաժարականի մասին: «Ես ստիպուած էի մէկ գիշերուայ ընթացքին ծայրայեղ դժուար որոշում կայացնել, բայց պարտաւորուած եմ այդ ընել Նոր Հարաւային Ուէլզի բնակիչներու նկատմամբ ունեցած սիրոյ եւ յարգանքի եւ վարչապետի պաշտօնի նկատմամբ ունեցած մեծ յարգանքի պատճառով», - նշած է Պերեճիքլեան:

Նոր Հարաւային Ուէլզի Գահանգի Կլատիս Պերեճիքլեան

Ան աւելցուցած է, որ Քորուփցիայի դէմ անկախ յանձնաժողովը յայտարարութիւն տարածած է հաղորդելով, որ կը հետաքննէ իր վերաբերեալ եղած մեղադրանքները՝ Ուակկա Ուակկայի նախկին անդամին առնչուող հարցերու վերաբերեալ:

«Ես յստակ կը յայտարարեմ, որ միշտ գործած եմ ամենաբարձր աստիճանի ազնուութեամբ: Պատմութիւնը ցոյց կու տայ, որ ես միշտ կատարած եմ իմ պարտականութիւնները՝ ի շահ Նոր Հարաւային Ուէլզի աչն մարդոց, որոնց ես արտօնութիւն ունեցած եմ ծառայելու», - ըսած է Պերեճիքլեան:

Ան չի շնորհակալուած է, որ բազմիցս ըսած է, որ եթէ իր նախարարներէն որեւէ մէկը մեղադրուի այնպիսի բաներով, որոնք կը հե-

տաքննուին իրաւապահներու կողմէ, ուրեմն պէտք է գործունէութիւնը դադարեցնէ՝ մինչեւ նախաքննութեան աւարտը: Պերեճիքլեան շեշտած է, որ այդ նոյն չափանիշը պէտք է կիրառուի նաեւ իրեն համար՝ որպէս վարչապետ:

«Ինձի համար ցաւալի է յայտարարել, որ այլընտրանք չունիմ, բացի վարչապետի պաշտօնէն հրաժարական տալը», - ըսած է Կլատիս Պերեճիքլեան:

Պերեճիքլեանի հրաժարականը ուժի մէջ կը մտնէ այն պահուն, երբ Նոր Հարաւային Ուէլզի Ազատական կուսակցութիւնը Խորհրդարանի նոր ղեկավար ընտրէ:

Թուրքիան Ատրպէյճանի Հետ կը Համակարգէ Հայաստանի Հետ Յարաբերութիւններու Բնականացման Քայլերը. Չաւուշօղլուն

«Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարի հետ հանդիպում ծրագրուած է թուրքիայի արտաքին գործոց նախարար՝ Մեւլուտ Չաւուշօղլուն:

Սթամպուլի մէջ թրքական խորհուրդի արտաքին գործոց նախարարներու նիստի ծիրէն ներս Ատրպէյճանի արտաքին քաղաքական գերատեսչութեան ղեկավար՝ ձէյհան Պայրամովի հետ համատեղ ասուլիսի ժամանակ Չաւուշօղլուն ըսած է, թէ ընտրութիւններէն յետոյ Հայաստանի վարչապետ՝ Նիկոլ Փաշինեանը քանի մը յուսադրող յայտարարութիւն ըրած է, եւ

թուրքիոյ նախագահը գանոնք հաւանութեամբ ընկալած է:

«Մենք ի սկզբանէ կը ցանկանայինք, որ տարածաշրջանը խաղաղ տարածաշրջանի վերածուի պատերազմէն յետոյ: Ատրպէյճանը հանդէս եկաւ խաղաղութեան մասին առաջարկութեամբ: Սակայն Հայաստանը դրական պատասխան չտուաւ անոր: Մենք Ատրպէյճանի հետ կը համակարգենք Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու բնականացման քայլերը», - APA լրատուական գործակալութեան հաղորդմամբ՝ յայտարարած է թուրքիոյ արտաքին քաղաքական գերատեսչութեան ղեկավարը:

ԼՂ Հայութեան Իրաւունքներու Պաշտպանութիւնը

Շարունակուած էջ 1-էն

չի, որ լաւ որակի քարտէզները պահել ենք դարակում, վատ որակի քարտէզները տուել ենք: Ես չեմ բացառում եւ նաեւ գիտեմ, որ քարտէզների որակի հետ կապուած խնդիր կայ, որովհետեւ քարտէզի որակը կախուած է քարտէզագրողի որակից, նրա արհեստավարժ մտտութիւնից: Ինչ քարտէզագրել ա, էն էլ ունենք: Եւ մենք էստեղ անկեղծ ենք, բաց ենք եւ որեւէ մէկին խաբելու մտադրութիւն չունենք, որովհետեւ էստեղ խօսքը ոչ միայն Ատրպէյճանի մասին է, այլեւ մեր միջնորդ գործընկերների մասին է»:

Օրերս նաեւ Իլհամ Ալիեւ

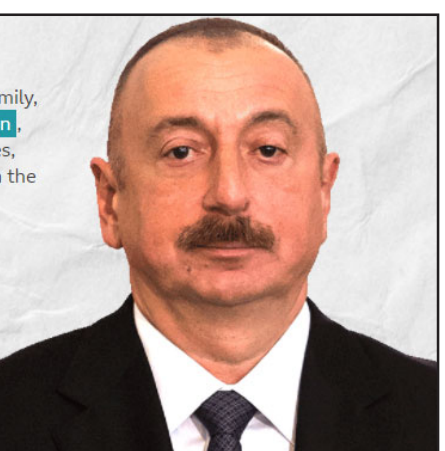
Ատրպէյճանի Նախագահի Ընտանիքը՝ Դարձեալ Օֆշորային Սկանտալի Մէջ

Փութինի, Ալիեւի եւ աշխարհի հարիւրաւոր այլ առաջնորդներու, քաղաքական գործիչներու եւ միլիտարատէրերու գաղտնի գործարքները յայտնի դարձած են պատմութեան մէջ ֆինանսական փաստաթուղթերու ամենախոշոր արտահոսքերէն մէկու շնորհիւ: Նոր օֆշորային ծրարը կը կոչուի «Փանտորայի փաստաթուղթեր»:

Հետաքննող Լրագրութեան Միջազգային Համընկերութեան գլխաւորութեամբ՝ աւելի քան 650 լրագրողներ ուսումնասիրած են միլիոնաւոր թղթապանակներ, որոնք կը ներառեն պետութիւններու 30-էն աւելի տարիներու ընթացքի ներկայ եւ նախկին ղեկավարներ եւ աւելի քան 300 պաշտօնեաներ: Նոր ծրարը կը շարունակէ վերջին 7 տարուայ աւանդույթը, երբ օֆշորային ընկերութիւններու ֆինանսական փաստաթուղթերը քանի մը անգամ արտահոսած են հանրութեան: Ծրարին մէջ ընդգրկուած որոշ անուններ արդէն յայտնի էին քորուփցիայի, դրամալուծացման եւ հարկերէն խուսափելու կասկածներու հետ կապուած գործերով:

BBC-ն, մասնաւորապէս, անդրադարձած է Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւին: «Փանտորայի փաստաթուղթերուն» համաձայն՝ Ատրպէյճանի նախագահի ընտանիքը, որ պարբերաբար միջազգային մամուլ կը մեղադրուի սեփական երկիրը թաւանելու մէջ, ներգրաւուած է Մեծն Բրիտանիոյ մէջ աւելի քան 400 միլիոն ֆունտի չափով անշարժ գոյքի գործարքներու մէջ:

Օրինակ՝ Ատրպէյճանի առաջին ընտանիքը, ըստ երեւոյթի, ստացած է աւելի քան 30 միլիոն ֆունտ եկամուտ՝ վաճառելով Լոնտոնի իրեն պատկանող շէնքերէն մէկը Բրիտանիոյ թագուհիին պատկանող Crown Estate ընկերութեան: «Փանտորայի փաստաթուղթերը» ցոյց կու տան, թէ ինչպէս Ատրպէյճանի առաջնորդ Ալիեւի ընտանիքը ձեռք բերած է 17 անշարժ գոյք Մեծն Բրիտանիոյ մէջ,

Ատրպէյճանի Նախագահ Իլհամ Ալիեւ

ներառեալ՝ 33 միլիոն ֆունտ արժողութեամբ գրասենեակային շէնք իր 11-ամեայ որդի Հէյտարի համար: Լոնտոնի ամենաթանկ թաղամասին՝ Մէյֆլըի մէջ գտնուող շէնքը գնած է Mallnick Holdings ընկերութիւնը, որ 2009-էն կը պատկանի Իլհամ Ալիեւի ընտանիքին: Մէկ ամիս անց սեփականութեան իրաւունքը վերաարձանագրուած է Հէյտարի անունով:

Հրապարակուած ֆինանսական փաստաթուղթերու վերլուծութիւնը նաեւ պարզած է, որ Ալիեւներու ընտանիքը 2018-ին 66 միլիոն ֆունտով վաճառած է մօտակաջը գտնուող մէկ այլ գրասենեակային շէնք:

Crown Estate-ը պարզաբանած է լրագրողներուն, թէ բոլոր անհրաժեշտ եւ օրէնքով նախատեսուած ստուգումները կատարուած են, եւ այժմ նոր ստուգումներ կ'ընթանան: Մեծ Բրիտանիոյ իշխանութիւնները վերջին տարիներուն բազմիցս յայտարարած են, թէ կը պաշտպանեն բրիտանական անշարժ գոյքը դրամալուծացման համար օգտագործելու դէմ եւ համապատասխան ստուգումներ կը կատարեն: BBC-ի լրագրողները, սակայն, բերելով Ալիեւներու օրինակը՝ գրած են, որ իշխանութիւնները իրենց խոստումները չեն կատարած:

«Ֆէյսպուքը» Ուշադրութեան Խաչմերուկին

Շարունակուած էջ 1-էն

ներքին կամ արտաքին «յարձակում» կատարուած կրնայ ըլլալ ընկերութեան համակարգիչներուն վրայ:

Ֆրէնսիս Գոկընգ ելոյթ ունեցաւ Օտերկոյտի յանձնաժողովներէն մէկուն առջեւ՝ յայտարարելով թէ «Ֆէյսպուք» բաժանում կը սերմանէ ու կը վտանգէ ժողովրդավարութեան: Ան խնդրեց որպէսզի Գոկընգը յատուկ օրէնքներ մշակէ ընկերային ցանցերուն վրայ վերահսկողութիւն հաստատելու նպատակով:

Ան խօսեցաւ նաեւ «ինսթիկրամի» յատկապէս պատանի աղջիկներու վրայ ունեցած վնասակար ազդեցութեան մասին, որոնք անտեղեակ են անոնց ծնողները: Օր. Գոկընգ համաձայն գտնուեցաւ այն կարծիքին հետ, որ «Ֆէյսպուքը» նպաստած է ՅՈՒՆՈՒՍ 6-ին, նախկին նախագահ Տոնալտ Թրամփի աջակիցներուն կողմէ Գափիթոլի շէնքին վրայ կատարուած յարձակումին:

Շատ մը մասնագէտներու

կարծիքով, ընկերային ցանցերուն հետ պէտք է վերաբերիլ այնպէս ինչպէս տարիներ առաջ պատահեցաւ ծխախոտի ընկերութիւններուն հետ, որոնք ներքին ուսումնասիրութիւններով քաջատեղեակ էին, որ նիքթիքը վնասակար է մարդու առողջութեան, այդուհանդերձ կը շարունակէին հերքել այդ իրողութիւնը:

Հայութիւնը եւս ականատես կ'ըլլայ թէ ինչպիսի կեղծ լուրերով ողողուած են ընկերային ցանցերը, որոնք կը վտանգն Հայաստանի ներքին ու արտաքին ապահովութեան:

«Ֆէյսպուքը» ըլլալով Ամերիկեան ընկերութիւն մը, ժամանակն է որպէսզի Միացեալ Նահանգներու Գոկընգը ըլլայ նախաձեռնողը՝ առնելով անհրաժեշտ քայլերը համացանցը աւելի ապահով միջավայրի վերածելու ուղղութեամբ, առանց սահմանափակելու անհատներու խօսքի ազատութիւնը: Անկէ պիտի օգտուին աշխարհի բոլոր երկիրներն ու ժողովուրդները:

«Էքսիօ 2020 Տուպայ» Համաշխարհային Ցուցահանդեսին Բացուած Է Հայաստանի Տաղաւարը

Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու (ԱՄԷ) Տուպայ քաղաքին մէջ պաշտօնապէս մեկնարկած է համաշխարհային ամենամեծ միջոցառումներէն մէկը՝ «Էքսիօ 2020 Տուպայ» ցուցահանդէսը:

Աշխարհի աւելի քան 190 երկիրներու ներկայացուցիչներու հետ «Էքսիօ 2020 Տուպայ» համաշխարհային ցուցահանդէսի բացման արարողութեան մասնակցած է նաեւ Հայաստանի պաշտօնական պատուիրակութիւնը՝ ՀՀ Տնտեսութեան նախարար Վահան Քերոբեանի ղեկավարութեամբ:

«Էքսիօ 2020 Տուպայ» ցուցահանդէսին մէջ բացուած է նաեւ Հայաստանի տաղաւարը, որու պաշտօնական բացման ներկայ էր նաեւ Ռուսիոյ արդիւնաբերութեան եւ առեւտուրի նախարարի տեղակալ Ալեքսէյ Կրուտեւը:

Վահան Քերոբեանի ուղեկցութեամբ ան շրջայց կատարած է հայկական տաղաւարով:

Հայկական տաղաւարին մէջ նախարար Քերոբեան հիւրընկալած է նաեւ ԱՄԷ արտաքին առեւտուրի նախարար Թանի Պին Ահմատ Ալ Ջէյուտին: Շրջայցի ընթացքին Քերոբեան իր արաբ գործընկերոջը ծանօթացուցած է հայկական տաղաւարին, պատմած է «Էթնօթեք» հասկացողութեան մասին, որով

Հայաստանը կը ներկայանայ այս ցուցահանդէսին, ներկայացուցած՝ արհեստագիտական ու թուային լուծումները եւ անանց կիրառութիւնը (AR եւ VR գօտիներ), զբօսաշրջութեան հատուածը, ինչպէս նաեւ ցուցադրուած մշակութային ցուցանմուշները, որոնք Տուպայ տեղափոխուած են Հայաստանէն:

Հանդիպման ընթացքում նախարարները միտքեր փոխանակած են նաեւ երկու երկիրներու միջեւ հետագայ համագործակցութեան ամրապնդման եւ ընդլայնման

վերաբերեալ: Ձեռք բերուած է պայմանաւորուածութիւն՝ ընելիքները հետագային աւելի առարկայական քննարկելու:

Նախարար Քերոբեան խօսած է նաեւ ցուցահանդէսի թեմատիկ շաբաթներուն եւ «Made in Armenia» քառօրեայ ցուցահանդէսին հայկական ընկերութիւններու մասնակցութեան մասին ընդգծելով, որ երկուստէք լաւ հնարաւորութիւններ ստեղծուած են հայկական առեւտուրը արտահանելու եւ արաբական գործարար համայնքին

ներդրումները Հայաստան բերելու առումով:

Համաշխարհային այս ցուցահանդէսը տեղի կ'ունենայ հինգ տարին մէկը՝ Աշխարհի մեծ քաղաքներէն մէկը՝ վեց ամիս շարունակ կը հիւրընկալէ բազմաթիւ երկիրներ:

Առաջին անգամ համաշխարհային ցուցահանդէսը տեղի ունեցած է 1851-ին, Լոնտոնի մէջ: Այս տարի, պատմութեան ընթացքում առաջին անգամ ըլլալով, այն կը կազմակերպուի արաբական երկրի մէջ:

Ամերիկահայ Արտեմ Փաթափութեան

Շարունակուած էջ 1-էն

գործութեան համար:

54-ամեայ Արտեմ Փաթափութեան ծնած է Լիբանան: Ան աւարտած է Պէյրութի ՀԲԸՄ-ի Յո վ ա կ ի մ ե ա ն - Մ ա ն ու կ ե ա ն երկրորդական վարժարանը: Քաղաքացիական պատերազմի ընթացքին ընտանիքին հետ փոխադրուած է Միացեալ Նահանգներ:

Այսպիսով ան կը դառնայ առաջին Հայը որ անուանական կ'արժանանայ այս բարձր մրցանակին:

Ներկայիս կը ղեկավարէ SCRIPPS գիտական հաստատութեան «Փաթափութեան փորձագիտական տարրալուծարանը»:

Արտեմ Փաթափութեանին առաջին շնորհաւորողներէն եղաւ Հայաստանի նախագահ՝ Արմէն Սարգսեանը:

Արտեմ Փաթափութեան որդին է Լոս Անճելըսահայ յայտնի գրող եւ «Մասիս» շաբաթաթերթի յօդուածագիր Սարգիս Վահագնի:

ՇՆՄԱՆԱԶՆԱԴՐՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ՝

Մասիս ՇԱՐԱԹԱԹԵՐ

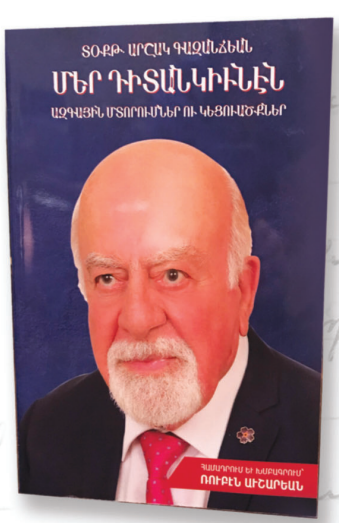
Տօքթ. Արշակ Գազանճեան

ՄԵՐ ԴԻՏԱՆԿԻՒՆԷՆ

Ազգային Մտորումներ ու Կեցուածքներ

Գիրքը կը ներկայացնէ՝

Իրաւաբան Ռուբէն Աւշարեան

«Տօքթ. Արշակ Գազանճեան այն հազուադիպ հաջողակ արտասարակական գործիչներէն է որ տասնամեակներու վրայ երկարող իր քաղաքական եւ գաղափարական աշխատանքները միշտ բնորոշուած են հասասարակչուած կեցուածքներով եւ լուրջ ու չափաւոր արտայայտութիւններով:»

Նոյեմբեր 18, 2021

Երեկոյեան ժամը 7:30-ին

ՀԿԲՄ Կեդրոն

1060 North Allen Avenue, Pasadena, CA 91104

Massis Weekly

Volume 41, No. 37

Saturday, OCTOBER 9, 2021

Pashinyan: Our Priorities Are Protecting Armenia's Sovereignty and the Rights of the Armenians of Nagorno-Karabakh

VILNIUS -- Protecting Armenia's sovereignty, territorial integrity, the rights of the Armenians of Nagorno-Karabakh, including the right to self-determination, is one of our priorities, but we must know that we are walking in a minefield in which we must be extremely careful and cautious, Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan said at a meeting with representatives of the Armenian community of Lithuania.

"That field has always been mined, it is another thing that the density of mines is increasing, and we just

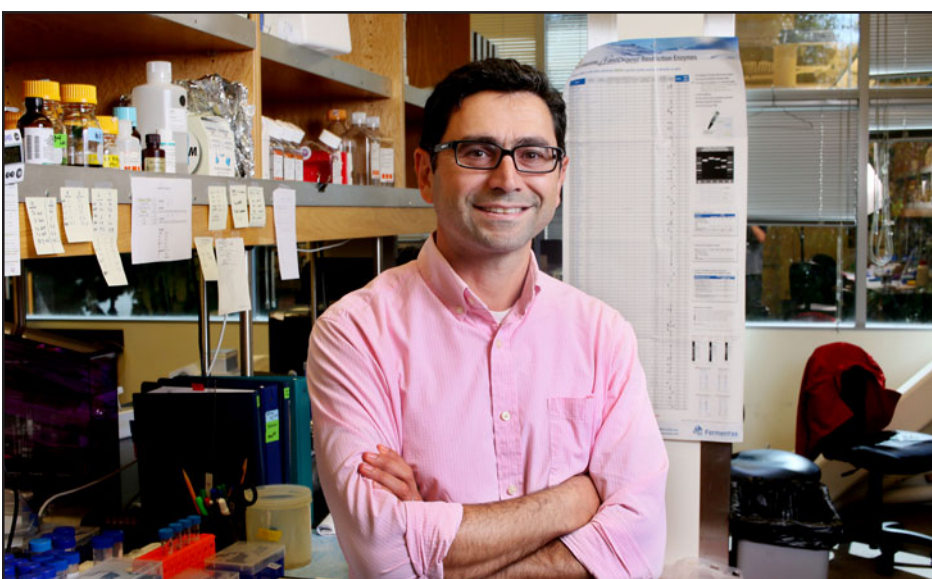
saw that last fall. Unfortunately, the war had a difficult, even catastrophic course for us, but Armenia, the Armenians, the people of Artsakh show exceptional resistance and that is very important," he added.

"We need to work hard to solve the problems we face, and I see its culmination as a necessity and imperative to open an era of peaceful development," the Prime Minister said.

In this context, the Prime Minister noted that as before, he declares

Continued on page 3

Armenian-American Ardem Patapoutian Awarded Nobel Prize in Medicine

STOCKHOLM — The 2021 Nobel Prize in physiology and medicine has been awarded to David Julius and Ardem Patapoutian for their discoveries of receptors for temperature and touch.

The two US-based scientists received the accolade for describing the mechanics of how humans perceive hot, cold, touch and pressure through nerve impulses.

Julius is a professor at the University of California, San Francisco. Patapoutian is a professor at the Howard Hughes Medical Institute at Scripps Research in La Jolla, California.

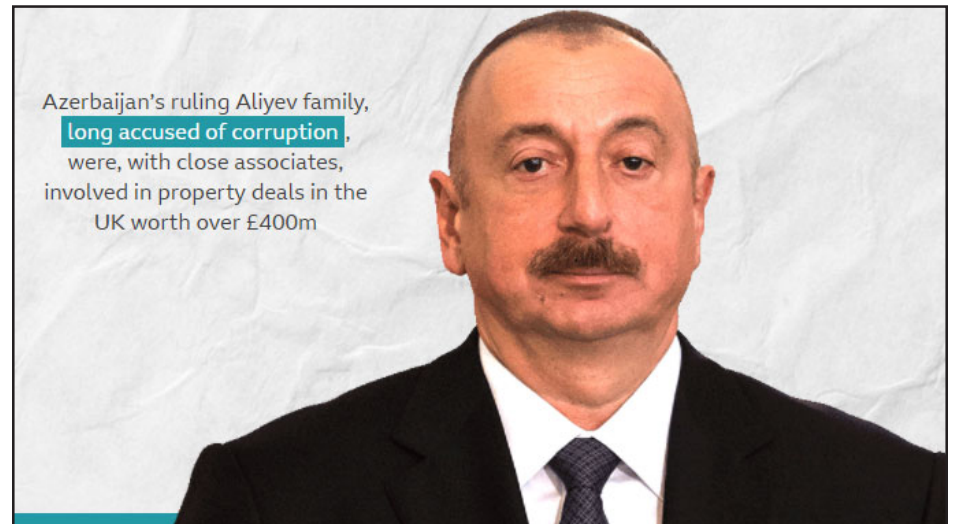
"Our ability to sense heat, cold and touch is essential for survival and underpins our interaction with the world around us," the Nobel Assembly said in a statement announcing the prize.

The discoveries will be vital to the development of treatments for chronic pain and other conditions, said Professor David Paterson, president of The Physiological Society in the United Kingdom.

"How we sense the temperature, touch and movement are some of the great questions for humanity," Pater-

Continued on page 4

Pandora Papers Expose Secret Wealth, Dealings of Aliyev and His Family

LONDON — A massive new leak of financial documents has exposed how the president of Azerbaijan, as well as hundreds of other politicians and billionaires around the world, are linked with companies that use offshore tax havens to hide wealth.

The files from offshore companies, dubbed the Pandora Papers, involve some 35 current and former leaders and more than 300 officials.

The findings of an examination of the files — the largest organized by the International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ) — were released on October 3.

The investigation found that the

family of Azerbaijan's President Ilham Aliyev and their close associates have secretly been involved in property deals in Britain, almost entirely in London, worth nearly \$700 million, using offshore companies, according to the Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP), which is part of the ICIJ consortium.

Most of these properties were purchased in cash.

The files show how the Aliyevs, long accused of corruption in the South Caucasus country, bought a total of 17 properties, the BBC reported.

Continued on page 4

Armenian Government Acquires 25% of Zangezur Cooper and Molybdenum Combine

YEREVAN — A Russian company has bought a majority stake in Armenia's largest mining enterprise and immediately ceded part of it to the Armenian government.

The GeoProMining group and the government announced the deals in a joint statement issued on Friday more than two months after law-enforcement officers raided the offices of the Zangezur Copper-Molybdenum Combine (ZCMC) in a crackdown promised by Prime Minister Nikol Pashinyan.

The statement said a GeoProMining subsidiary acquired 60 percent of ZCMC on Thursday and then "granted" a quarter of that stake to the Armenian government.

According to the decision, the

Office of the Prime Minister of Armenia is designated as the authorized body to manage the shares. The conclusion of the contract and state registration of property rights will be carried out within 10 days. All related costs will be covered by the donor, according to the statement.

"The granted 25 percent of the shares constitute 15 percent of the equity of ZCMC that will consequently belong to the Republic of Armenia," it said.

"We intend to expand cooperation with the Government of Armenia," the GeoProMining owner, Russian billionaire Roman Trotsenko, was

Continued on page 4

Iran, Armenia to Expand Strategic Relations

TEHRAN—Iranian Foreign Minister Hossein Amirabdollahian unveiled plans for a new road map leading to the expansion of relations with Armenia at the “strategic level,” Tasnim News reports.

Speaking at a joint press conference with his Armenian counterpart Ararat Mirzoyan, held in Tehran on Monday, the Iranian foreign minister said they have held good and constructive negotiations.

Iranian Foreign Minister Hossein Amir-Abdollahian met and held talks with his Armenian counterpart Ararat Mirzoyan on Monday in Tehran followed by a joint press conference.

“Today we agreed to develop cooperation in all areas of economy, trade and tourism. Trade and operating the Armenian transit route are among the issues of mutual concern to both countries,” the Iranian FM said during the joint press conference.

“We have defined a process that will become operational quickly to revitalize the transit roads and the routes of the two countries. In the coming weeks, we will see more liveliness in the relations between the two countries,” Amir-Abdollahian said.

“Our region and our northern neighbors are in dire condition, particularly due to the presence of Zionists and terrorists in parts of the region,” he added.

“We will not allow some foreign

states to affect Iran’s relations with its neighbors, including Armenia. Our region will by no means tolerate new excessive demands. The problems of the region must be resolved by the people of the region without any foreign intervention,” the Iranian FM also noted.

The Armenian foreign minister, for his part, appreciated Iran’s approach to the territorial integrity of Armenia.

Mirzoyan said, “We had good negotiations. A good future awaits us in the negotiations that took place in an atmosphere of friendship and mutual trust. Our friendship has been long-lasting going on for centuries. We discussed and exchanged views on all the developments in the region.”

“I briefed FM Amir-Abdollahian about the developments regarding Karabakh. Mercenaries from other countries also took part in the Karabakh war. Despite the fact that the Republic of Azerbaijan was obliged to release the citizens and prisoners in captivity, it did not do so, and this must be done as soon as possible.”

“We should have talks and discussions with the participation of the Republic of Azerbaijan, Iran and Russia, and we emphasized the reopening of communication routes in the region. Armenia announces readiness to reopen communication routes,” the Armenian FM said.

US President, Armenian Ambassador Exchange Messages

WASHINGTON, DC—US President Joe Biden and Ambassador Lilit Makunts have exchanged messages, the Armenian Embassy in the US informs.

Lilit Makunts was appointed as Armenia’s Ambassador to the US in August this year and was to present credentials to President Biden.

“Taking into account the pandemic-related changes in the protocol of accepting the credentials of the ambassadors to the US, President Joe Biden and the Ambassador Lilit Makunts exchanged the messages in writing,” the Embassy said.

Makunts was born in Yerevan, on 7 November 1983. Between 1999 and 2003 she studied Romance and Germanic Philology at Yerevan State University from where she obtained a

bachelor’s degree. In the same faculty, between 2003 and 2004, she received a master’s degree. Lilit Makunts got a candidate degree in philological sciences.

In 2005 she started teaching as an associate professor in the Russian-Armenian University, where she became the head of the Department of International Cooperation in February 2018. She also worked at the Peace Corps from 2016 to 2018.

On 12 May 2018, on the proposal of Prime Minister Nikol Pashinyan, President Armen Sarkissian appointed Lilit Makunts Minister of Culture of Armenia. In the 2018 parliamentary election she was elected to parliament for the Civil Contract party and was elected leader of the My Step Alliance parliamentary faction in January 2019.

Former Defense Minister Davit Tonoyan and Arms Supplier Davit Galstyan Arrested on Embezzlement Charges

YEREVAN — The National Security Service (NSS) confirmed last Thursday that it has arrested former Defense Minister Davit Tonoyan in an ongoing criminal investigation into supplies of allegedly faulty ammunition to Armenia’s armed forces.

In a statement, the NSS said that Tonoyan and Davit Galstyan, an arms dealer also arrested late on Wednesday, are accused of fraud and embezzlement that cost the state almost 2.3 billion drams (\$4.7 million).

Later in the day a court in Yerevan allowed the NSS to hold Tonoyan in detention pending investigation. A lawyer for the former minister said he denies the accusations and will therefore appeal against the decision.

“The criminal case contains plenty of information that disproves the ac-

cusations,” Sergei Hovannisyan told journalists.

Galstyan also protested his innocence during a separate court hearing on his pre-trial arrest.

Galstyan owns several firms that have for years sold weapons and ammunition to the Armenian military. He was already arrested in February on charges of supplying the military with unusable artillery shells worth \$1 million. Armenia’s Court of Appeals released the businessman reputedly close to Tonoyan from custody four months later.

It was not immediately clear whether or not Tonoyan, who served as defense minister from 2018-2020, will plead guilty to the accusations.

The NSS statement said that criminal proceedings have also been launched against other serving and

NSW Premier Gladys Berejiklian Resigns Over Corruption Probe

SYDNEY — The premier of Australia’s biggest state economy New South Wales (NSW), Gladys Berejiklian, resigned on Friday after a corruption watchdog said it was investigating whether she was involved in conduct that “constituted or involved a breach of public trust”.

Berejiklian’s shock resignation comes as the state, which has an economy larger than Singapore, Thailand or Malaysia, battles the biggest COVID-19 outbreak in the country and is poised to begin ending months-long lockdowns as Australia sets to reopen international borders in November.

Berejiklian said the issues being investigated were “historical matters” but she felt compelled to resign because of the long time frames likely to be involved in the investigation. She also said the state needed certainty over its leadership amid the coronavirus pandemic.

“I state categorically I have always acted with the highest level of integrity” she said at a news conference.

The NSW Independent Commission Against Corruption (ICAC) said in

a statement on its website that it will hold further public hearings as part of its ongoing investigation, Operation Keppel, on Oct. 18.

That investigation has already heard Berejiklian was once in a secret relationship with a state legislator who is the focus of its corruption investigation.

“My resignation as premier could not occur at a worse time, but the timing is completely outside of my control, as the ICAC has chosen to take this action during the most challenging weeks, the most challenging times in the state’s history,” Berejiklian said.

retired military officials as part of “large-scale operational-investigative measures” taken by its investigators. It did not name those officials.

In what appears to be a related development, the NSS also arrested late last week the commander of Armenia’s Air Force. It claimed that the general abused his powers to ar-

range for personal gain a \$4.7 million contract for the supply of outdated rockets to the armed forces.

Prime Minister Nikol Pashinyan appointed Tonoyan was appointed defense minister immediately after the Velvet revolution in May-April 2018 that toppled Armenia’s longtime leader, Serzh Sarkisian.

Armenian Embassy in DC Marks 30th Anniversary of Independence

WASHINGTON, DC — To mark the occasion of the Republic of Armenia's 30th Anniversary of Independence, a reception was held at the Armenian Embassy in Washington, DC on September 30.

In attendance were Under Secretary of State for Civilian Security Democracy and Human Rights Uzra Zeya, Congressman Frank Pallone, Congresswoman Jackie Speier, State Department officials, including officials from various other agencies, ambassadors accredited to the US, representatives of the diplomatic corps and military attachés, representatives of the Armenian Apostolic Church, American-Armenian community leaders and activists.

The event began with a moment of silence paying tribute to the memories of the servicemen and civilians who lost their lives in the second Artsakh war.

In her speech Ambassador Lilit Makunts, touched upon the challenges Armenia has faced during the three decades of independence, as well as the achievements, underscoring Armenia's efforts in strengthening democratic values during the past few years.

Ambassador Makunts highlighted the importance of the final settlement of the Artsakh (Nagorno-Karabakh)

conflict in the framework of the OSCE Minsk Group Co-Chairmanship, based on the right to self-determination.

She also expressed her gratitude to the US for the mediatory efforts towards the release of 15 Armenian POWs earlier in June of this year.

In her speech, the Ambassador emphasized the importance of taking steps towards deepening and expanding bilateral relations within the framework of Armenia-US strategic dialogue.

Under Secretary Zeya highlighted the 44-day war, extending condolences to the families of the victims and emphasizing the grave importance of the release of current POWs and other detainees. Zeya discussed the final settlement of the Artsakh issue in the framework of the OSCE Minsk Group Co-Chairmanship. The Under Secretary also touched upon the development of democracy in Armenia, highlighting the achievements in recent years.

Representatives Frank Pallone and Jackie Speier, Co-Chairs of the Congressional Caucus on Armenian issues, spoke about the activation of bilateral relations, the final settlement of the Artsakh issue with an emphasis on the interparliamentary cooperation.

Armenian Singer, Songwriter Hayko Dies Aged 48

YEREVAN — Singer and songwriter, Honored Artist of Armenia Hayko (Hayk Hakobyan) has died aged 48. Chief of staff of the Yerevan State Medical University Shushan Danielyan confirmed the news to Public Radio of Armenia.

He had been in grave condition since September 21 after contracting Covid-19.

In 2007 Hayko represented Armenia at the Eurovision Song Contest with the song Anytime You Need.

He has written music for a number of films including Do Not Be Afraid, The Killed Dove, The Diary of a Cross-Stealer and others.

He was named Composer of the Year in 2007, 2010 and 2011.

The Eurovision Song Contest has

offered condolences over the passing of Armenian singer and composer Hayko.

"We're very sorry to hear of the passing of Armenian artist Hayko. Hayko represented his country at Eurovision 2007 where he finished 8th with his touching ballad 'Anytime You Need'. You will always be in our heart," reads a post on Eurovision's Twitter page.

30th Anniversary of Armenia's Independence Celebrated in Fresno

FRESNO — On September 20th, Consul General of Armenia in Los Angeles Ambassador Armen Baibourtian left for Fresno to participate in the events dedicated to the 30th anniversary of the independence of the Republic of Armenia.

In the morning of September 21st, Ambassador Baibourtian participated in the meeting of the Board of Supervisors of the County of Fresno, during which the Board adopted a proclamation congratulating the Armenian people on the anniversary of independence. The event was opened with an invocation delivered by His Grace Bishop Torkom Donoyan, Prelate of the Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America. Clergymen present included Rev. Fr. Yessayi Bedrossian as a representative for His Eminence Archbishop Hovnan Derderian, Primate of the Western Diocese of the Armenian Apostolic Church of North America, Very Rev. Fr. Ashod Khachadourian, and the Honorary Consul of Armenia in Fresno Berj Apkarian.

At the Board of Supervisors meeting, Ambassador Baibourtian said in his remarks: "It is symbolic that we started the celebration of the 30th anniversary of the Independence of Armenia in Fresno, which is the birthplace of the Armenian community in California and the entire U.S. West Coast. In the second half of the 19th century, Armenians began to settle in Fresno, coming from Massachusetts and from other States of the East Coast. And this is where the Armenian

community started, with its traditions, firm organizational structures, along with its cultural and spiritual value system", said Consul General in his remarks. Ambassador Baibourtian also expressed his appreciation to the members of the Fresno County Board of Supervisors, who in the October of last year adopted a resolution condemning the acts of violence against Artsakh and Armenia.

On the same day, the participants of the event visited the monumental statue of the Armenian national epic hero David of Sassoun, which is one of the attractions of Fresno.

On September 21st, the Consul General along with his wife Yvette Baibourtian took part in the event dedicated to the 30th anniversary of the independence of Armenia, which was organized by the Honorary Consul of Armenia in Fresno Berj Apkarian. The celebratory event was attended by His Eminence Archbishop Hovnan Derderian, His Grace Bishop Torkom Tonoyan, clergy, including clergy from the Armenian Evangelical Church, as well as numerous elected officials from both California and Fresno County, Consuls General of several countries, and presidents of well-known universities.

Ambassador Baibourtian and Honorary Consul Berj Apkarian presented special Proclamations of Appreciation to Congressman Jim Costa, California State Senator Andreas Borgeas, Fresno State University President Saul Jimenez-Sandoval, President & CEO of Community Health System Craig Castro.

Pashinyan: Our Priorities

Continued from page 1

that he is ready to meet with the President of Azerbaijan, in particular, under the auspices of the OSCE Minsk Group Co-Chairs.

"Azerbaijan raises the issue of maps of minefields posing a humanitarian threat. We have transferred some of the maps. As I said yesterday, ahead of that potential meeting, I am ready to take with me all such maps, which pose a humanitarian threat and have no limiting significance for us," said Prime Minister Pashinyan at a joint press conference with Lithuanian Prime Minister Ingrida Šimonyte.

"I hope that the President of

Azerbaijan, in his turn, will bring with him the captives, hostages and other detainees held in Azerbaijan in a direct or indirect sense. Moreover, in this case we mean not only those whose fact of captivity has been officially confirmed, but also those of our citizens who, according to our information, are in Azerbaijan, but the fact of their captivity has not been confirmed," the Prime Minister stated.

Implementing the agenda of opening an era of peaceful development is not an easy task, but on the other hand, there is no alternative to peace, Pm Pashinyan said, adding that "we must step by step make that agenda a reality."

Webinar on “Rouben Mamoulian: An American-Armenian Theater Film Director and Artist”

BELMONT -- NAASR, the Armenian Film Foundation, and the Ararat-Eskijian Museum will host a work-in-progress presentation by Dr. Milena Oganessian marking the 124th birth anniversary of American-Armenian stage and screen director Rouben Mamoulian, “Rouben Mamoulian: An American-Armenian Theater and Film Director and Artist,” on Friday, October 8, at 1:00 pm (Eastern U.S.) / 10:00 a.m. (Pacific).

Rouben Mamoulian (1897-1987) was one of the most influential, yet overlooked, American artistic visionaries of the 20th century. Mamoulian’s revolutionary ideas and techniques brought important contributions to the early development of American musical theater and film. In his artistic productions, the director combined song, dance, dramatic action, dialogue, and rhythm to create a stylistic unity. In film, Mamoulian restored mobility to the camera; introduced multi-track sound recording and voice-over; redefined close-ups, split-screens, and dissolves; and directed the first full-length feature film shot in color, using the new Technicolor process. This pre-

sentation will explore some of the life experiences of Mamoulian and will focus on the director’s Armenian heritage as it relates to his art.

Milena Oganessian, PhD, specializes in cultural heritage and identity studies. Milena has presented in the United States, Canada, Georgia, and Armenia. She has taught internationally and has consulted for governmental and non-profit organizations, including the Smithsonian Institution and the Armenian American Cultural Association, Inc., in the Washington, D.C., area. She is a recipient of numerous awards and grants, including a research grant from the Knights of Vartan Fund for Armenian Studies and the National Association for Armenian Studies and Research (NAASR) and P.E.O.’s International Peace Scholarship, among others. Milena has worked as a translator; she speaks Armenian, Russian, Georgian, and Turkish.

This program will be accessible on Zoom (register at <https://bit.ly/NAASRMamoulian>) or on YouTube at <https://www.youtube.com/c/ArmenianStudies>, where it will remain available after the event.

Armenian Government Acquires

Continued from page 1

quoted as saying.

The statement gave no clear reason for Trotsenko’s lavish donation to the government. Nor it did specify from whom the Russian company purchased the majority stake in ZCMC.

The Armenian mining giant employing some 4,000 people is based in Kajaran, a small town in southeastern Syunik province. A German metals group, Cronimet, officially owned 75 percent of its stock for many years. The rest of the company belonged to two obscure Armenian firms.

ZCMC’s ownership structure changed significantly but remained opaque after Cronimet reportedly sold its controlling stake in 2019. A former senior Russian government official, Mikhail Zurabov, became one of its new minority shareholders.

ZCMC was believed to be controlled until recently by a group of individuals that included former Syunik

Governor Vahe Hakobyan, a senior member of the opposition Hayastan alliance led by former President Robert Kocharyan.

Campaigning for the June 20 parliamentary elections, Pashinyan pledged to crack down on ZCMC’s corrupt shareholders and make sure that their shares are returned to the people. He accused the ZCMC management of banning workers from attending his campaign rally in Kajaran.

“The Zangezur Copper-Molybdenum Combine, you have crossed the red line, which means that this blue hammer will first smash your heads,” the prime minister declared during that rally. “Whatever you say, your fate is sealed, you just quietly wait for your verdict.”

In July, masked officers of Armenia’s National Security Service (NSS) repeatedly searched ZCMC’s offices and detained three company executives. At least one of them remains under arrest.

“Bureaucrats of the Armenian Genocide: The Mid-Level Perpetrators” by Dr. Suren Manukyan

**“Bureaucrats of the Armenian Genocide:
The Mid-Level Perpetrators”**
by Dr. Suren Manukyan
Kazan Visiting Professor, Fresno State
Friday, October 15, 2021 • 7:00PM
Virtual Presentation
Zoom registration:
<https://bit.ly/armenianstudiesmanukyan2>

FRESNO — Dr. Suren Manukyan, Kazan Visiting Professor in Armenian Studies at Fresno State, will speak on “Bureaucrats of the Armenian Genocide: The Mid-Level Perpetrators” at 7:00PM (Pacific time) / 10:00PM (Eastern time) on Friday, October 15, 2021. The presentation is part of the Fall 2021 Lecture Series of the Armenian Studies Program and will be an online presentation. Zoom registration is required: <https://bit.ly/armenianstudiesmanukyan2>.

This is the second of a three-part series of presentations by Dr. Manukyan on the Armenian Genocide. His final presentation on “Ordinary Killers of the Armenian Genocide: The Lower-Level Perpetrators,” will be given on Friday, November 12, 2021.

The second level of genocide perpetrators encompasses structures, which are directly involved in regulating the Genocide following the directives of top authorities, and ensuring the implementation of those instructions. The role of the structures or the

state bureaucracy on this level was remarkable. The local bureaucracy would greatly precondition the nature and the intensity of genocide. Local elites could intensify or slow down the dynamics of killings. Dr. Manukyan will discuss these factors in his presentation.

Dr. Manukyan is the Head of the UNESCO Chair on Prevention of Genocide and Other Atrocity Crimes at Yerevan State University and Head of the Department of Comparative Genocide Studies at the Armenian Genocide Museum-Institute (Yerevan). He is also a Visiting lecturer at the American University of Armenia and has been a Fulbright Scholar at the Center for the Study of Genocide and Human Rights at the Rutgers University of New Jersey.

For information about upcoming Armenian Studies Program presentations, please follow us on our Facebook page, @ArmenianStudiesFresnoState or at the Program website, <https://fresnostate.edu/armenianstudies>.

Pandora Papers Expose Aliyev and His Family

Continued from page 1

Aliyev’s son, Heydar, owned four buildings in London’s Mayfair district when he was just 11 years old.

A \$44.7 million block was bought by a front company owned by a family friend of the president in 2009 and was transferred one month later to Heydar.

Aliyev’s administration did not respond to requests for comment on the allegations, nor did members of his family.

The publishing of the Pandora Papers comes five years after the explosive

Panama Papers investigation in 2016.

The ICJ obtained the trove of nearly 12 million confidential files from 14 financial services companies in countries such as the British Virgin Islands, Panama, Belize, Cyprus, the United Arab Emirates, Singapore, and Switzerland that set up shell companies and other nooks for clients.

A team of more than 600 journalists from 150 news outlets spent two years sifting through them, tracking down sources, and digging into court files and other public records from dozens of countries.

Armenian-American Ardem Patapoutian

Continued from page 1

son said.

Thomas Perlmann, the secretary general of the Nobel Assembly, said the discovery “unlocks the secrets of nature ... It explains at a molecular level how these stimuli are converted into nerve signals. It’s an important and profound discovery.”

The starting point for the pair’s groundbreaking discoveries was Julius’ work with the humble chili pepper — or more specifically, capsaicin, the pungent compound that causes a burning sensation when we eat the peppers.

Patapoutian was born in Beirut,

Lebanon, he earned his doctorate in biology from the California Institute of Technology in 1996 and joined the Scripps Research faculty in 2000 after completing a postdoctoral fellowship at University of California, San Francisco.

In 2017, he was named to the National Academy of Sciences. He has received many other honors and awards spanning two decades, including the 2019 Rosenstiel Award for Distinguished Work in Basic Medical Research (also with David Julius). In addition to his work at Scripps Research, Patapoutian serves as an investigator at the Howard Hughes Medical Institute.

ՀՀ Դեսպանութիւնում Կայացաւ Ընդունելութիւն Նուիրուած Անկախութեան 30-Ամեակին

Սեպտեմբերի 30-ին ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպանութիւնում կայացաւ ընդունելութիւն՝ նուիրուած Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան 30-ամեակին, որին ներկայ էին ԱՄՆ պետքարտուղարի՝ քաղաքացիական անվտանգութեան, ժողովրդավարութեան, մարդու իրաւունքների հարցերով տեղակալ Ուզրա Չեյեան, կոնգրեսականներ Ֆրենք Փալոնը, Ջեքի Սփիրը, Պետքարտուղարութեան եւ այլ պետական կառույցների պաշտօնեաներ, Ուաշինգթոնում հաւատարմագրուած դեսպաններ, դիւանագիտական կորպուսի ներկայացուցիչներ, ռազմական կցորդներ, Հայ Առաքելական եկեղեցու եւ ամերիկահայ համայնքի ներկայացուցիչներ:

Ընդունելութեան սկզբում ներկաները մէկ ըոպէ լուծեցին յարգեցին արցախեան երկրորդ պատերազմի հետեւանքով գոհուած գիւնուորների եւ քաղաքացիական անձանց յիշատակը:

Այնուհետեւ դեսպան Մակունցն իր ելոյթում անդրադարձ կատարեց անկախութեան երեսուն տարիների ընթացքում Հայաստանի առջեւ ծառայած մարտահրաշխներին եւ արձանագրուած ձեռքբերումներին՝ առանձնապատուկ կարեւորելով վերջին տարիներին ժողովրդավարական արժէքների ամրապնդումը Հայաստանում:

Դեսպանը կարեւորեց Լեւոնային Ղարաբաղի հիմնահարցի՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահութեան շրջանակներում վերջնական

կարգաւորումը՝ հիմնուած ազգերի ինքնորոշման սկզբունքի վրայ: Նա նաեւ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց ամերիկեան կողմին՝ այս տարուայ Յունիսին 15 հայ ռազմագերիներին հայրենիք վերադարձնելու ուղղութեամբ գործադրած միջնորդական ջանքերի համար:

Ելոյթում շեշտադրուեցին նաեւ երկկողմ յարաբերութիւնների առաւել ամրապնդմանն ու խորացմանը միտուած քայլերը՝ հայ-ամերիկեան ռազմավարական երկխօսութեան շրջանակներում:

Պետքարտուղարի տեղակալ Ու. Չեյեան իր ուղերձում անդրադարձաւ 44-օրեայ պատերազմին՝ ցաւակցելով զոհերի ընտանիքներին եւ ընդգծելով ռազմագերիների ու զերեկարուած այլ անձանց վերադարձի անհրաժեշտութիւնը: Նա կարեւորեց Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտութեան վերջնական կարգաւորումը՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահութեան շրջանակներում: Տկն. Չեյեան անդրադարձաւ նաեւ Հայաստանում ժողովրդավարութեան զարգացմանը՝ այս համատեքստում կարեւորելով վերջին շրջանի ձեռքբերումները:

Կոնգրեսի՝ հայկական հարցերով յանձնախմբի համանախագահներ Փալոնն ու Սփիրը խօսեցին երկու երկրների միջեւ առկայ յարաբերութիւնների ակտիւացման, Արցախեան հիմնահարցի վերջնական կարգաւորման մասին՝ կարեւորելով միջխորհրդարանական համագործակցութիւնը:

ՀՀ Անկախութեան 30-Ամեակին Նուիրուած Միջոցառումը Տեղի Ունեցաւ Ֆրեզնոյում

Սեպտեմբերի 20-ին Լոս Անճելոսում ՀՀ գլխավոր հյուպատոս, արտակարգ եւ լրագոր դեսպան Արմէն Բայբուրդեանը մեկնեց Ֆրեզնո՝ մասնակցելու ՀՀ անկախութեան 30-ամեակին նուիրուած միջոցառումներին:

Սեպտեմբերի 21-ի առաւօտեան դեսպան Բայբուրդեանը մասնակցեց Ֆրեզնոյի մարզի կառավարիչների խորհրդի նիստին, որի ընթացքում խորհրդն ընդունեցին հռչակագիր՝ շնորհաւորելով հայ ժողովրդին անկախութեան յօբելեանի կապակցութեամբ: Միջոցառման բացումն աղօթքով կատարեց Հայ առաքելական եկեղեցու Արեւմտեան Ամերիկայի թեմի առաջնորդ Բարձրաշնորհ Տէր Թորգոմ եպիսկոպոս Տօնոյեանը: Ներկայ էին հոգեւորականներ Տէր Հայր Եսայի Պետրոսեանը՝ որպէս Հայ առաքելական եկեղեցու Արեւմտեան Ամերիկայի թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տէր Յովնան արքեպիսկոպոս Տէրտէրեանի ներկայացուցիչ, Հայր Սուրբ Աշոտ Պաշտուրեանը եւ Ֆրեզնոյում ՀՀ պատուաւոր հիւպատոս Պերճ Աբգարեանը:

Միջոցառման ընթացքում դեսպան Բայբուրդեանը հանդէս եկաւ ելոյթով: «Խորհրդանշական է, որ Հայաստանի Անկախութեան 30-ամեակը նշում ենք Ֆրեզնոյում, որ Գալիֆօրնիայի եւ ԱՄՆ ամբողջ արեւմտեան ափի հայ համայնքի ծննդավայրն է: 19-րդ դարի երկրորդ կեսին հայերը սկսեցին հաստատուել Ֆրեզնոյում՝ գալով Մասաչուսեթսից եւ Արեւելեան ափի այլ նահանգներից: Եւ այստեղից է սկիզբ առել հայահոծ համայնքը՝ իր աւանդութիւններով, ամուր կառույցներով, մշակութային ու հոգեւոր արժէհամակարգե-

րով», իր ելոյթում ասաց գլխավոր հիւպատոսը: Դեսպան Բայբուրդեանն նաեւ իր գնահատանքի խօսքն ուղղեց Ֆրեզնոյի մարզի կառավարիչների խորհրդի անդամներին, որոնք անցեալ տարուայ Հոկտեմբերին բանաձեւ ընդունեցին՝ Արցախի դեմ պատերազմական բռնութիւնները դատապարտող:

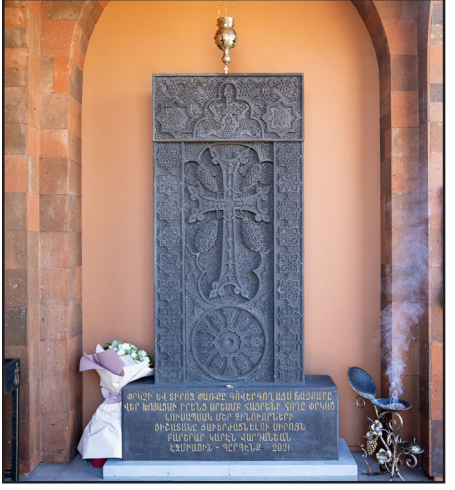
Նոյն օրը միջոցառման մասնակիցներն այցելեցին հայ ազգային էպոսի հերոս Սասունցի Դաւիթ արձանին, որը Ֆրեզնոյի տեսարժան վայրերից մէկն է:

Սեպտեմբերի 21-ի երեկոյեան դեսպան Բայբուրդեանը տիկնոջ՝ Իվետ Բայբուրդեանի հետ մասնակցեց ՀՀ անկախութեան 30-ամեակին նուիրուած միջոցառմանը, որը կազմակերպել էր Ֆրեզնոյում ՀՀ պատուաւոր հիւպատոս Պերճ Աբգարեանը: Հանդիսաւոր միջոցառմանը մասնակցում էին առաջնորդներ Գերաշնորհ Տ. Յովնան արքեպիսկոպոս Տէրտէրեանը, Բարձրաշնորհ Տ. Թորգոմ եպիսկոպոս Տօնոյեանը, հոգեւոր դասի ներկայացուցիչներ՝ ներառեալ Հայ Աւետարանական եկեղեցու, Գալիֆօրնիայի ու Ֆրեզնոյի մարզի ընտրուած պաշտօնեաներ, այլ երկրների գլխավոր հիւպատոսներ, ճանաչուած համալսարանների նախագահներ: Գլխավոր հիւպատոս, դեսպան Բայբուրդեանը եւ պատուաւոր հիւպատոս Պերճ Աբգարեանը յատուկ հռչակագրեր յանձնեցին՝ պատրաստուած ԱՄՆ կոնգրեսական Ջիմ Կոստայի, Գալիֆօրնիայի նահանգային սենատոր Անդրէաս Բորջեսի, Ֆրեզնոյի պետական համալսարանի նախագահ Սաուլ Յիմենեզ-Սանդովալի եւ տեղական Համայնքային առողջապահական համակարգի նախագահ Կրեգ Կաստրոյի անուններով:

Խաչքարի Օծում Նուիրուած Արցախի Ազատամարտի Զոհուած Հայ Զինուորներուն

Կիրակի Հոկտեմբեր 3, 2021, պատմական իւրայատուկ օր մըն էր Լոս Անճելոսի եւ շրջակայքի հայութեան համար, ուր յատուկ յիշատակութեամբ նշուեցաւ Արցախի 44 օրուան պատերազմի նահատակները: Արդարեւ, Պըրպէնքի Սրբոց Ղեւոնդեանց առաջնորդանիստ մայր տաճարը կարծէք ժամադրավայրը եղած ըլլար տարբեր տեղերէ ժամանած հայերու համար:

Այս առթիւ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց Հայաստանեայց Եկեղեցուց Արեւմտեան թեմի առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան: Երգեցողութիւնը կատարուեցաւ «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ: Պատարագին ներկայ էին նախկին առաջնորդ Գերշ. Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեան, Լոս Անճելոսի

մօտ Հայաստանի աւագ դեսպան հիւպատոս Տիար Արմէն Բայբուրդեան իր տիկնոջ հետ, ինչպէս նաեւ տարբեր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ: Պատարագիչ սրբազան հայրը իր

բարոզին մէջ յատուկ անդրադարձ ունեցաւ Արցախի ազատամարտին զոհուած զինուորներու հայրենանուէր ծառայութիւններն ու զոհաբերութիւնը, մեր պապենական սուրբ հոգեւոր պաշտպանութեան գոյամարտին մէջ, հանդիսանալով տիպար օրինակներ իրաւ հայրենասիրութեան:

Արցախի 44 օրուան պատերազմին նահատակուած հայ զինուորներու յատուկ հոգեհանգստեան արարողութեան նախագահեց Գերշ. Յովնան Սրբազան: Այնուհետեւ հոգեւորականներու եւ դպիրներու թափօրն ուղղուեցաւ դէպի եկեղեցուց հարաւային դարպասը, ուր տեղի ունեցաւ խաչքարի հանդիսաւոր

օծման արարողութիւն, նուիրուած արցախեան զոհուած ազատամարտիկներուն: Խաչքարի բարերարն էր Կարէն Սարկաւազ Վարդանեան: Այստեղ եւս ելոյթներով հանդէս եկան Գերշ. Յովնան Սրբազան եւ հիւպատոս Արմէն Բայբուրդեան, որոնք ոգեկոչեցին մեր պանծալի ազգի սերունդը կազմող նահատակներու անմեռ յիշատակը նաեւ շնորհակալութիւն յայնելով խաչքարի նուիրատու բարերար Կարէն Վարդանեանին: Աւարտին՝ խաչքարի մօտէն թուիչք առին տասնեակ մը սպիտակ աղաւնիներ, ի նշան խաղաղութեան:

Միջոցառումը վերջ գտաւ «Մեր Հայրենիք» խմբերգով:

Փասատենայի Հայկական Ծննդարանը Տօնեց Հայաստանի Անկախութեան 30ամեակը

20 Սեպտեմբեր 2021, Երկուշաբթի օր Փասատենա քաղաքի Պլեյր վարժարանի նորաբաց Հայկական ձեմարանը տօնեց Հայաստանի անկախութեան 30ամեակը:

Աշակերտական հոգեշնչող յայտագիրը սկսաւ երկու սկաուտներ՝ ձուլիլըն Շահոյեանի եւ Յակոբ ձապուրեանի կողմէ կատարուած դրօշակի արարողութեամբ: Երբ հայկական եռագոյնը հանդիսապէս մտաւ սրահ՝ միաբերան կատարուեցաւ վերանկախացած Հայաստանի պետական քայլերգը:

Ապա սկսաւ յայտագիրը, որուն հանդիսավարն էր ձերմարանի դադու թալիս յարաբերութիւններու ներկայացուցիչ Թալին Նազարեանը: Բացման իր խօսքի մէջ ձեմարանի վարիչ Նորայր Տատուրեանը շնորհակալութիւն յայտնեց վարժարանի տնօրէնութեան՝ յայտագրի իրականացման համար իրենց ցուցաբերած աջակցութեան եւ խանդավառ ներկայութեան համար:

Ապա բեմ եկան ու Հայաստանի Հանրապետութեան պատմական ներկայացուցիչն աւարտական դասարանի աշակերտուհի Ալբին Ֆրիասը եւ 11րդ դասարանի աշակերտուհի Սօֆի Եուսէֆեանը: Անոնց խօսքի մէջ ուշադրաւ էին «Իմաստուն նորածին», «Նորատունկ ծառ» եւ «Դիւրբան անկախութիւն» արտայայտութիւնները:

Աւարտական դասարանի աշակերտուհիներ Սոնիա Տարագճեանը եւ Աթինա Պաղտասարեանը փափաքեցին հայրենասիրական բանաստեղծութիւններով հանդէս գալ: Անոնք հայրենի բանաստեղծ Յովհաննէս Գրիգորեանի «Հայաստան» եւ «Աղօթք» քերթուածները արտասանեցին բացատրական նախաբաններով: 11րդ դասարանի աշակերտուհի Լուսին էփեանը այս

առիթով պատրաստած էր մէկ ալլարտասանութիւն, ալլաբանական ժամանակակից քերթուած մը՝ «Այս Ծառը Սուրբ», որուն հեղինակն է պոլսահայ բանաստեղծ Ջարեհ Խրախունին: Իսկ դպրոցի կրտսեր աշակերտները, 6-8 դասարանցիներ, իրենց ուսուցչուհի Լինտա Գանտիլեանի առաջնորդութեամբ պատրաստեցին խմբային մէկ արտասանութիւն՝ Համօ Սահեանի «Հայաստան Ասելիս» յայտնի եւ դպրոցականներու կողմէ շատ սիրուած քերթուածը:

Ապա բուռն ծափահարութիւններով բեմ եկաւ ձեմարանի նորաստեղծ պարախումբը: (Պարուսուցներ՝ Փաթիլ եւ Սինթիա Ալպարեան քոչրեր) Անոնք ներկայացուցին Արա Գեորգեանի երաժշտութեան հետ հիւսուած «Անկախութեան պարը», որմէ յետոյ վարժարանի բոլոր աշակերտները բեմ եկան միասնական շուրջպարի համար: Յայտագիրը աւարտեցաւ Հայ Աշակերտի Ուխտով եւ Տէրունական Աղօթքով:

Պլեյր վարժարանի Հայկական ձեմարանը (Blair High School Armenian Academy) Փասատենա կրթական շրջանակի պատկանող դպրոց է: Ան բաց է շրջակայ բոլոր քաղաքներու հայտնիներու համար: ձեմարանի նպատակն է 6-12րդ կարգերու աշակերտներուն անվճար հայեցի դաստիարակութիւն տալ: Հայերէնի դասերը ամէն օր են եւ բոլորը ունին Քալիֆորնիոյ Համալսարաններու վարկաւորում (UC accreditation): ձեմարանը ունի նաեւ հայկական պարի դասարան եւ հայկական երգչախումբ: Դիմում կատարելու կամ յաւելելու տեղեկութիւններ ստանալու համար այցելել՝ www.ArmenianAcademy.org

Յիշատկի Ոգեկոչում Նուիրուած Իրաւաբան Գասպար Տէրտերեանի

Կիրակի Հոկտեմբերի 3, 2021, վէն Նախի Սուրբ Պետրոս Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. պատարագի, տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն, նուիրուած լիբանանահայ գաղութի ականաւոր անձնաւորութիւններէն իրաւաբան Գասպար Տէրտերեանի մահուան քառասունքին:

Եկեղեցական արարողութեանէն ետք, յարակից սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ յիշատակի հաւաք ականաւոր իրաւաբան եւ հայ դատի աննկուն պաշտպան, վաստակաշատ հրապարակագիր եւ հայ արաբ բարեկամութեան ջերմ շատագով Գասպար Տէրտերեանի յիշատակին:

Սոյն ոգեկոչական միջոցառումին ներկայ էին Պէյրութի Հ.Բ.Ը. Միութեան Յովակիմեան Մանուկեան մանչերու երկրորդական վարժարանէն շրջանաւարտ հանգուցեալի երբեմնի դասընկերներէն եւ համակիրներէն շուրջ 25 հոգի:

Կազմակերպիչ յանձնախումբի անունով յուշահանդէսի բացումը կատարեց ծանօթ մանկավարժ, հրապարակագիր եւ «Նոր Օր» շաբաթաթերթի նախկին խմբագիր Դոկտ. Մինաս Գոնոյեան: Ան Հանգամանօրէն բնութագրեց նորոգ հանգուցեալ իրաւաբան Գասպար Տէրտերեանի նկարագրային առանձնատկութիւնները, որպէս հայ դատի մութ ծալքերու եւ իրաւական հարցերու հմուտ մեկնաբան:

Ոգեկոչական ելոյթներով հանդէս եկան նաեւ Սարգիս Մինասեան եւ Օշին Քէշիշեան:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Շաբաթօրեայ Վարժարան. Վերամուտ Եւ Անկախութեան Տօնակատարութիւն Փասատենայի Մէջ

11 Սեպտեմբեր 2021, Շաբաթօրը խանդավառ եւ տօնական էր Փասատենայի մէջ: Այդ օր իր դռները ճեղք անգամ բացաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ շաբաթօրեայ վարժարանը:

Վերամուտի հաւաքոյթը սկսաւ տնօրէն Նորայր Տատուրեանի բարակցութեան հիմնադրութեան 30ամեակը:

Յայտագիրը, որ ունէր նաեւ դաստիարակչական բնոյթ, սկսաւ Հայաստանի վերանկախացման ճանապարհը եւ Հայկական պետական նշանները ներկայացնող սահիկներու ցուցադրութեամբ: Փոքրիկ աշա-

րակները հիացումով եւ հպարտութեամբ դիտեցին եռագոյնի, զինանշանի, խորհրդարանի, մայրաքաղաքի լուսանկարները ու պարզ տեղեկութիւններ ստացան անոնց մասին:

րի գալուստի խօսքով: Ան շեշտեց 2021-22 տարեշրջանի համար ծրագրուած հանդէս եւ միջոցառումներու ճոխութիւնը եւ ըսաւ, թէ հայապահպանման լաւագոյն ճամբան ազգային ինքնութեան ճանաչումն է ու այդ նպատակով վարժարանը լայն տեղ կը տրամադրէ իր սաներուն ազգային եւ հոգեւոր կրթութիւն տալու ջանքերուն: Ապա ան ներկայացուց ուսուցչական կազմը, ինչպէս նաեւ դպրոցին համար ջանադրաբար աշխատող նախկին սաներու կամաւորական կազմը:

Եկեղեցւոյ բակին մէջ տեղի ունեցած հաւաքոյթի ընթացքին նաեւ խօսք առաւ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Սարգիս Ա. քհնյ. Փետրեանը: Ան շնորհաւորեց ծնողները եւ աշակերտները, ըսելով, թէ անոնք հայեցի դաստիարակութիւնը կը գերադասեն ու հաւատքով կը փութան հայկական վարժարան: Կատարուեցաւ դպրոցական նոր տարեշրջանի յաջողութեան համար Տէրունական աղօթք, ինչպէս նաեւ Հայաստանի քայլերգի միաբերան կատարում:

Աշակերտները ապա ծնողներու եւ հիւրերու ծափահարութեամբ խումբ առ խումբ դասարաններ ուղղուեցաւ, ստանալու համար մտքի լոյս եւ գիտութիւն:

Իսկ 25 Սեպտեմբեր, Շաբաթօր, շաբաթօրեայ վարժարանի սաները ջերմ ու ներշնչող յայտագիրով մը տօնեցին Հայաստանի Հան-

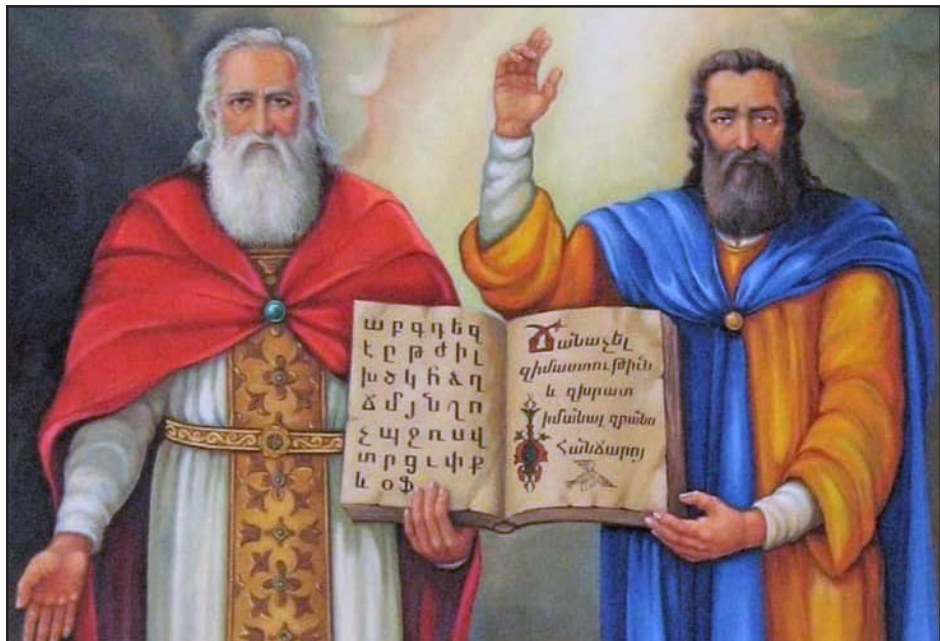
րակները հիացումով եւ հպարտութեամբ դիտեցին եռագոյնի, զինանշանի, խորհրդարանի, մայրաքաղաքի լուսանկարները ու պարզ տեղեկութիւններ ստացան անոնց մասին:

Ապա հանդէս եկան Պլեյր երկրորդական վարժարանի Հայկական ձեմարանէ հիւր աշակերտուհիներ, որոնք հայրենասիրական բանաստեղծութիւններ արտասանեցին շաբաթօրեայ վարժարանի փոքրիկներու համար: Հայկական ձեմարանի պարախումբի անդամ այդ աշակերտուհիները Արա Գեորգեանի, ինչպէս նաեւ խանդավառ ծափահարութիւններու ընկերակցութեամբ ներկայացուցին Անկախութեան նուիրուած հայրենաշունչ պար մը: Անոնք Շաբաթօրեայ վարժարանի մանուկներուն ներշնչում տուին, որ անոնք ալ շուտով մասնակցին հայկական պարախումբին: Ապա բոլոր աշակերտները եւ ծնողները մասնակցեցան միասնական շուրջպարին: Անոր հետեւեցան Տէրունական աղօթքի եւ վերանկախացած Հայաստանի պետական քայլերգի միաբերան եւ բարձրաշունչ կատարումները: Յայտագիրը ունէր քաղցր աւարտ. աշակերտները «Տօնդ Շնորհաւոր» երգելով կտրեցին Անկախութեան կարկանդակ մը:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ շաբաթօրեայ վարժարանը հայոց լեզուի եւ մշակութիւնի դաստիարակութիւն կու տայ 4-12 տարեկան հայտնիներուն:

Մեր Սուրբ Թարգմանիչները

ՎԵՐ. ՂՈԿՏ. ՎԱՀԱՆ Յ. ԹՈՒԹԻԿԵԱՆ

Հոկտեմբեր ամիսը նուիրագործուած է որպէս Մշակոյթի Ամիս, հայ ժողովուրդին յիշեցնելով ամէն տարի իր անմահանուն Ս. Թարգմանիչները: 20-րդ դարու մեր իմաստուն կաթողիկոսներէն Գարեգին Ա. Յովսէփեանց, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ երջանկայիշատակ հայրապետը, 1940-ական թուականներուն Հոկտեմբեր ամիսը հռչակեց Հայ Մշակոյթի Ամիս՝ պանծացնելու մեր Ս. Թարգմանիչներու գրական վաստակը:

Պատմականօրէն Ս. Թարգմանիչաց տօնը Հայ Եկեղեցւոյ Տօնացոյցին մէջ ներմուծուեցաւ 13-րդ դարուն: Այդ բարեբաստիկ աւթով Վարդան Արեւելեցի նշանաւոր պատմիչը հեղինակեց Ս. Թարգմանիչներու նուիրուած «Որք զարդարեցին» գեղեցիկ շարականը: Նախ քան այդ թուականը, հարկ է յիշել որ հայ ժողովուրդը 5-րդ դարէն սկսեալ մեծ յարգանք ցոյց տուած է Թարգմանիչաց հոյճը գլխաւորող՝ Սահակ Պարթև կաթողիկոսին եւ Մեսրոպ Վարդապետ Մաշտոցին, որոնց համար հայութեան հոգեւոր եւ մշակութային անկախութիւնը գլխաւոր մտահոգութիւն էր:

Թէեւ Քրիստոնէութիւնը պետական կրօն հռչակուած էր Հայաստանի մէջ 301 թուականին, ան լիովին չէր արմատացած հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ, որովհետեւ Աստուածաշունչ Մատեանը կը կարգացուէր յունարէն եւ ասորերէն լեզուներով: Մինչեւ 5-րդ դարու սկիզբը հայ ազգը իր սեփական Այբբուբենը չուներ: Այդ օրերուն ան կորսնցուցած էր ոչ միայն իր քաղաքական, այլ նաեւ իր մշակութային անկախութիւնը:

Հինգերորդ դարու սկիզբը հայ ազգի ղեկավարները մտածեցին հնարել սեփական նշանագիրեր որպէս զի այդ գիրերով թարգմանեն Աստուածաշունչը հայերէնի: Գիրերու գիւտին ստեղծիչը դարձաւ Մեսրոպ Վարդապետ Մաշտոց 406 թուականին: Ասիկա եզակի շրջադարձ մըն էր հայոց պատմութեան մէջ, որովհետեւ այս ձեւով հայ ժողովուրդը կ'ապահովէր իր հոգեւոր եւ մշակութային անկախութիւնը:

Հայ գիրերու գիւտէն ետք, հայոց Վուստպպուհ Թագաւորի հրամանով Հայաստանի բոլոր գաւառներէն հաւաքուեցան շուրջ 60 ուշիմ երիտասարդներ Մեսրոպ Վարդապետի շունչով դաստիարակուեցան եւ տիրացան հայ լեզ-

ուին: Անոնք ղրկուեցան Միջին Արեւելքի նշանաւոր մշակոյթի կեդրոնները որպէս զի հմտանան յոյն եւ ասորի լեզուներուն:

Այս աշակերտները իրենց գիտութեան պաշարին հետ Հայաստան բերին նաեւ ստուարաթիւ ձեռագիրներ, որոնք հայերէնի թարգմանեցին՝ Ս. Մեսրոպ եւ Ս. Սահակի հովանաւորութեան ներքեւ: Աստուածաշունչի առաջին թարգմանութիւնը հայաձեւով եղած թարգմանութիւն մըն էր, որ տեղի ունեցաւ 408-415 թուականներուն եւ կոչուեցաւ Փութանակի թարգմանութիւն: Անկէ ետք ուրիշ թարգմանութիւն մը կատարուեցաւ 430-ական թուականին Սահակ կաթողիկոսի հսկողութեան տակ՝ յունարէն բնագրի վաղեմի թարգմանութեանց վրայ հիմնուած, որ հետագային օտար ուսումնականներ պիտի չվարանէին կոչել «Թագուհի թարգմանութեանց»:

Աստուածաշունչի հայերէն թարգմանութիւնը բացառիկ հանգրուան մը հանդիսացաւ հայ մշակոյթի պատմութեան մէջ: Արիթ դարձաւ, որ անով բիւրեղանայ դասական հայերէնը: Այնուհետեւ, թարգմանուեցան եկեղեցական, դաւանաբանական, պատմական, փիլիսոփայական մեծաթիւ գործեր, որոնք հայ ժողովուրդի մշակութային գանձարանը ճոխացուցին: Թարգմանիչներու սքանչելի նուաճումները 5-րդ դարը դարձուցին հայ գրականութեան Ոսկեդարը:

Թարգմանիչներու հոյակապ վաստակը ազգային ամրակուռ դիմագիծ տուաւ հայ ժողովուրդին: Ան գորացուց եւ ամրապնդեց քրիստոնէական կրօնի արմատները Հայաստանի մէջ: Կերտեց ու կարգապահեց վարդապետաց եւ վահանանց սերունդներու տոհուն նկարագիրն ու հայրենաշունչ ոգին՝ ծառանալու համար հայ ժողովուրդի հաւատքին եւ հոգիին սպառնացող վտանգներուն դէմ:

Մեր Ս. Թարգմանիչները նաեւ ներշնչարան եւ մղիչ ուժ հանդիսացան հետագայ սերունդներուն, որոնք իրենց ստեղծագործութիւններով զարգացուցին մեր գրականութիւնն ու մշակոյթը:

Արդարեւ, Թարգմանիչներու իրագործումները դուռ բացին հոգեմտաւոր շարժումի մը որ մշակոյթի ջահը վառ պահելով՝ անցուց գալիք սերունդներուն: Այսպէս, Սահակ-Մեսրոպեան մշակութային շարժումը ծնունդ տուաւ մտաւորական տիտաններու, ինչպէս վարդանանց Պատերազմի ականատես

Հայոց Մեծերից Զօրավար Անդրանիկ Փաշա

«ԹՃՆԱԺԻՆ թողուլ եւ Աերքին մանր-մունր հաշիւներով գբաղլլ, ոճիր է, հայրեցիքի մահն է»

ԴԻՍՈՒՄ-ԿՏԱԿՆ ԻՐ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԻՆ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ (ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՄ)

Երբ թուղթերու ծրարները կը քրքրէի, Կովկասեան ճակատին վրայ ձեր կատարած գործերուն համեստ օրագրութեան հանդիպեցալ, ձեր ընկեր զինուորներէն մէկուն կողմէ նօթագրուած: Կարօտցած բարեկամիմը եւ սիրական դէմքի մը նման ողջագուրեցի զայն, համբուրեցի ձեզ՝ համբուրելու անուշ զգացումն ունենալով: Ձեր ընկերը, իր համեստ կարողութեամբ նօթագրած չէր եւ ոչ ալ պատմած էր ձեր կրած չարչարանքները, զրկանքները եւ նեղութիւնները, այլ մեկ երկու տողերով օրուան անցքերը եւ մեծ կոխվեցուցումն պատմութիւնները ըրած էր «օր մը դուցէ այդ գոհաբերումները պէտքի մը ծառայեն»:

Սիրելի զինուորներս, Հիմա, որ ձեր կատարած գործերուն շատ համեստ կերպով նկարագրուած պատմութիւնը մամուլին կը յանձնեմ, չեմ կրնար յարգանքի եւ հիացումի երկու խօսք չըսել ձեր անունին, երբ կը մտաբերեմ ձեր կատարած գոհաբերումներն ու յաղթանակները: Վերջին տխուր դէպքերուն առջեւ երբ կը կարմրինք ու երբ օտարներ կը փորձեն անուանարկել Հայ զինուորին արժանապատուութիւնը, դուք ձեր քաջութեամբ, ձեր պատմութեամբ եւ գործերով անոնց աչքերուն առջեւ կը ցցուիք, արհամարելով զանոնք, բարձր բռնելով Հայ զինուորին եւ Հայ ցեղին արժանապատուութիւնը: Դուք գիտցաք կուռիլ անոր համար, որ դուք կը հասկնայիք ԿՈՒՒՅԵՆ ԱՐԺԻԲԸ, դուք կրցաք պարտութեան մատնել թշնամին եւ հիացում հրաւիրել ձեր վրայ, անոր համար, որ ԳԻՏԻՒՅԻ ՆՈՒԻՌՈՒՄ ԵՒ ԳԻՏԻՒՅԻ ՄԱՌԱՅԵԼ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՈՒ ԱՆՈՐ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ: Երեսուն տարիներէ ի վեր Հայ զինուորը բարձր բռնեց իր անունը եւ պատիւը: Սասունէն սկսեալ մինչեւ Պալքանեան պատերազմը եւ անկէ մինչեւ Զանգեզուր, Միսեան, Ղաբան ու Զապուխ ձէքերը գետերը Կովկասի ճակատին վրայ ձեր մարտնչուումները աշխարհ հիացուցին: Ֆէրիք, Ալի, Եսկէր, Ալի Իհասան, Խէլիլ, Վէհիպ եւ Նուրի փաշաները եւ անոնց ամենայնպէս զիուորներն իսկ տեսան ու ճաշակեցին ձեր մարտնչուումները...: Անոնք ճանչցան ձեր ուժն ու սիրտը եւ վարդանանցան ձեր առջեւ, բայց ձեր հարգատ ցեղին մէկ մասը չճանցաւ... ու չյարգեց ձեզ...

Ինչ՞ բան էր, որ մղեց ձեզ թողուլ ձեր տունները, ձեր գործերը եւ հանգիստը, երիտասարդ կեանքի վայելքներուն հետ եւ զալ պատերազմի դաշտ շաղկիւռ ձեր հրացանն ու առերկը: Ես կը զգայի եւ կը հասկնայի ձեր գոհաբերումներուն արժանիքը եւ իմաստը: Ես գիտէի, թէ որքան ծանր էր ձեր վրայ ճնշող պատասխանատուութիւնն ու պարտականութիւնը:

Մեծ համբերութեամբ կրեցիք ձեր չարչարանքները եւ մեծ հաւատքով տարիք ձեզի յանձնուած գործը: Ես չլսեցի տրտուողի ոչ մէկ բառ, ցաւի ոչ մէկ արտայայտութիւն: Մերկ էիք, անօթի մնացիք օրերով, ձմրան ցուրտը, փուքն ու քամին, ձիւնն ու անձրեւը, կարկուտին հետ ծեծեցին ձեզ, բայց դուք արհամարեցիք զանոնք թշնամիին գնդակներուն հետ: Ձեր այս կեցուածքը քաջալերեց զիս, ուրախացուց սիրտս եւ մենք կրցինք շահիլ փառաւոր յաղթանակներ ՀԱՅ ԱՆՈՒՅԻՆ ՀԱՄԱՐ:

6000 վերստ ճամբայ կտրեցիք Կովկասի ճակատին վրայ խոչնդոտներու եւ դժուարութեանց կուրծք տալով: Դուք ՀԱՊՏԵՐՆԵՐՆ ԷՒ ԲՈՒՄ ԲԱՆԱԿԻՆ, դուք առաջնորդները Ռուս զինուորի շաղկին: Օտարը հիացաւ ձեր վրայ, ՀԻԱՅԱԻ ԷՒ Հրամանատարն ալ բերկրեցաւ ձեզ համար, վստահ ձեր Հայու հօր բազուկներուն նոր յաղթանակներու դիմաց:

Ի՞նչ վսեմ սէր ու մաքուր զգացում էր, որ ունէիք դուք ձեր կրօնքերուն տակ: Ես բոլոր դժուարութիւններուն մէջ ձեր դէմքերուն վրայ հրճուանք կը տեսնէի, երբ անկէ ու անկէ Հայ մասուկներ եւ Հայ զաղթականներ հաւաքելով ինձի կը բերէիք: Դուք ձեր հացը, ձեր հագուստը եւ հանգիստը կը տրամադրէիք անոնց երջանկութեան, անոնց բարօրութեան եւ հանգստին համար: Ռուս պետութիւնը ձեր կուրծքերը ոսկի եւ արծաթ խաչերով եւ մետալներով պսակեց: Այդ խաչերը եւ այդ մետալները օտար զինուորականներու գովեստին հետ ձեր սրտերը հրճուանքով չլեցուցին այնքան, որքան հրացանը ձեռքերնիդ թշնամիին դիմաց վրէժը վրէժով եւ արիւնը արիւնով կը մաքրէիք... Թշնամիին անկուսը ձեր հրճուանքն էր եւ Հայու մը զատագրումը ձեր ժպիտը: Ինչպէս ձեզմէ շատերը:

Աղա Սարգսեան եւ Սողոմոնեան Ընտանիքների Խաչքարերի Օծում

Սեպտեմբերի 19-ին, 2021 թվականին, զիս նոյնպէս հրաւիրած էին և ես ակնատես եղայ Առաջնորդարանի բակին մէջ տեղադրուած երեք խաչքարերու բացման արարողութեան: Միջոցառման ներկայ էին բազմաթիւ պատուարժան մարդիկ: Հայաստանէն հրաւիրուած էին երեք սրբազաններ, երեսփոխաններ: Ատլանդայէն հրաւիրուած էին հիւրեր, իրաւաբաններ, բժիշկներ: Լոս Անճելըսէն՝ Հայաստանի Գլխաւոր Հիւպատոսը, լրագրողներ, գործարարներ, յայտնի ընտանիքներու անդամ մարդիկ: Խօսքով հանդէս եկան տարբեր անձեր:

Ձիւ շատ տպաւորեց հեռուտալրագրող՝ Էլմիրա Գասպարեանի սրտաբուխ խօսքը, որ ուղղակի ցնցեց բոլորին, յուզեց եւ մասնակիցները ծափերով յայտնեցին իրենց երախտագիտութիւնը Տիկ. Էլմիրային:

Արդ, ես սիրով ձեզ կը ներկայացնեմ Տիկ. Էլմիրա Գասպարեանի տպաւորիչ խօսքը, որ հնչեց այս միջոցառման ընթացքին: *****

Գերաշնորհ հայրեր, սիրելի հյուրեր, պետական այրեր, յարգարժան ներկաներ: Նախ ողջունում եմ բոլորիդ այս բացառիկ միջոցառմանը մասնակցելու համար:

Յարգարժան ներկաներ, ես ճիշտ չեմ համարի, եթէ նախքան իմ խօսքը, մենք չանդրադառնանք եւ մեր յարգանքի տուրքը չմատուցենք մեր հայրենիքում տեղի ունեցող ահաւոր անհերքելի իրականութեանը:

Ես համբերութիւն եմ մաղթում 5,000 որդեկորոյս մայրերին, 11,000 հաշմանդամ եւ վիրաւոր մեր հերոս տղաներին, հարիւրաւոր անհետ կորած եւ գերեզմարուած մեր զինուորների հարազատներին, Արցախում տարածքներ կորցրած, անտուն ու թափառական դարձած մեր հազարաւոր հայրենակիցներին, Սիւնիքում կատարուող անարդար իրավիճակին, հայի ինքնասիրութիւնն ու մէջքը կտորած, մեր բազմահազար սփիւռեցաւայրերին, մաղթում եմ բոլորիս համբերութիւն: Մաղթում եմ, որպէսզի մեր հայրենիքը շուտ ոտքի կանգնի, շտկի իր մէջքն ու վերականգնի իր արժանապատուութիւնն ամբողջ աշխարհում: Մենք այն ազգն ենք, որ տարիներ շարունակ, մեր արուեստով, գրականութեամբ եւ մշակոյթով ներկայացել ենք աշխարհին և կանգնել քաղաքակիրթ ազգերին հաւասար:

Ես հաւատում եմ, որ հայ ազգն իր միասնականութեամբ կարող է

վերականգնել մեր հայրենիքը: Լի-նենք արժանի մեր հայրենիքին և օրինակելի՝ գալիք սերունդների համար:

Ես հաւատում եմ վաղուայ լուսաւոր օրուան: Սա՛ է թերևս մեր հայ լինելու և հայ մնալու ամենամեծ երաշխիքն ու գրաւականն ամբողջ աշխարհում:

Փա՛ռք ողջ հայութեանը - Հայաստանում, Արցախում եւ ի սփիւռս աշխարհի:

Յարգարժան ներկաներ, Այսօր մենք ակնատես եղանք շատ կարևոր խաչքարերի բացման արարողութեան, որօնցից մէկը ի յիշատակ Բալեան գերզաստանի, որի անդամներից շատերը գոհուել են 1915-ի ցեղասպանութեան ժամանակ: Այդ գերզաստանի շուքալիդ՝ Շաքէ Բալեան, Աղա Սարգսեան ընտանիքն է, իսկ Աղա Սարգսեան ընտանիքը Ատլանդայից սիրելի մայրիկի յիշատակին յաւերժացրեց այս երեք խաչքարերից մէկը:

Միւս խաչքարը նուիրուած է մեր արցախեան գոյամարտի նահատակների յիշատակին, որը նոյնպէս հովանաւորում է Աղա Սարգսեան ընտանիքի կողմից:

Երրորդ խաչքարը նուիրուած է մեր շատ սիրելի Սուրոյի՝ Սուրենի Սողոմոնեանի յիշատակին եւ հովանաւորում է Սողոմոնեան ընտանիքի կողմից՝ Նշան Օհանեանի գլխաւորութեամբ:

Փառք ու պատիւ մեր բոլոր հովանաւորներին այս սուրբ գործը արժեւորելու եւ կեանքի կոչելու համար: Եւ մենք բոլորս ակնատես եղանք այդ խաչքարերի բացման արարողութեանը:

Յարգարժան ներկաներ, այժմ ես պիտի խոսեմ իմ լաւ բարեկամ՝ Սուրէն Սողոմոնեանի մասին: Մարդ, ում մասին, ցաւօք, յետմահու պիտի խօսեմ, քանզի նրա կեանքի թելը կտրուեց շատ անսպասելի:

46 տարեկան հասակում, նա հեռացաւ կեանքից, վշտի մէջ թողնելով կնոջը՝ Լուսինէին, գաւակներին, բոլորին...

Ես համոզուած եմ, որ անբացատրելի ցաւ, մեծ ափսոսանք ու զարմանք ապրեց իւրաքանչիւր ոք, ով լսեց Սուրոյի անժամանակ մահը: Նա խոսովեց այս աշխարհից ու հեռացաւ: Խոսովեց, քանի որ դեռ շատ անելիքներ ունէր, շատ կիսատ թողած գործեր, դեռ չապրած կեանք, որն այդպէս էլ չհասցրեց ապրել: Այո, անաւարտ մնացին նրա շատ ու շատ երազանքներ: Եւ ես վստահ եմ, որ Սուրոյի հոգին շնչում է:

- Մի կեանք էր ի՞նչ ամէն ինչ անելու եւ հասցնելու համար:

- Երանի՛ նրան, ով ոչինչ կիսատ չի թողնում...

Սուրէն Սողոմոնեանը օժտուած էր մարդկային բարձր արժանիքներով: Սիրում էր կեանքը, սիրում էր մարդկանց և նուիրուած էր անմնացորդ:

Շատ էր սիրում արուեստ, գրականութիւն, մշակոյթ և միշտ կանգնած էր մեր ազգային արժէքների կողքին:

Նա ունէր գրուած գեղեցիկ ու խորիմաստ բանաստեղծութիւններ շարք և պատրաստուած էր այն գրքի վերածել:

Նրա ազգապահանգ գործունէութիւնը սահմաններ չունէր: Նա պատրաստակամ կանգնած էր ազգի, հայրենիքի և եկեղեցու կողքին:

Տարիներ շարունակ նա օգնել է Հայաստանի մանկատներին, ծերանոցներին, պատերազմի հաշմանդամներին, արցախեան պատերազմում գոհուածների ընտանիքներին, եկեղեցուն, կարմիր խաչին, նոյնիսկ օտարազգի հիւանդ երեխաներին ու շատ-շատերին: Եւ հաւատքը դէպի վաղուայ լուսաւոր օրը, նրա հոգում միշտ արթուն էր պահուած սէրը դէպի հայրենիքը, դէպի իր ժողովուրդը, առաւել դէպի ժողովրդի այն հատուածը, ովքեր ապրում էին ծանր ու դժուարին պայմաններում:

Եւ նա կը շարունակէր իր բարեգործութիւնները, եթէ յանկարծակի չկտրուէր նրա կեանքի թելը... Սակայն այն ինչ գրուած եւ տրուած է ի վերուստ, ոչինչ անել կամ ոչինչ փոխել չես կարող: Դա՛ էր նրա ճակատագիրը: Լոյս աշխարհ եկաւ, ստեղծեց, արարեց մահն եկաւ, ամէն ինչ թողեց ու զնայ: Գնաց, իրենից յետոյ թողնելով լալ, բարի ու արժանի հայորդու անուն: Մենք միշտ յիշում ենք նրան: Իսկ մարդ է՞րքէ մահանում, երբ դադարում են նրան յիշել, քանի մենք բոլորս պիտի յիշենք Սուրոյին, նա կ'ապրի, իսկ յետմահու այսպիսի մեծարանքը արժանի է յաւերժ յիշելու նրան ու նրա կատարած բոլոր ազգանուէր գործերը:

Փա՛ռք ու պատիւ արժանի հայորդուն:

Անհերքելի փաստ է, կեանքը մարդուն տրուած է ժամանակաւոր, իսկ վերցուած է ընդմիշտ:

Շատ կարեւոր է, որպէսզի իւրաքանչիւր մարդ, իրեն տրուած այդ ժամանակահատուածն ապրի արժանապատուօրէն, որպէսզի իրենից յետոյ դատարկութիւն չլինի: Սուրէն Սողոմոնեանը իր ապրած կեանքով, իր մարդ տեսակով, իր կատարած ազգանուէր գործերով, յաւերժ կը մնայ մեր յիշողու-

Մեր Սուրբ Թարգմանիչները

Շարունակուած էջ13-էն

պատմիչ՝ Եղիշէին, նշանաւոր պատմագետ՝ Փաւստոս Բիւզանդի, անուանի իմաստասէր եւ իրաւագետ՝ Եգնիկ Կողբացիի, հայոց պատմահայր՝ Մովսէս Խորենացիի: Ապա հայոց պատմութեան երկնակամարը զարդարեցին փայլուն մտաւորական աստղեր՝ նման 7-րդ դարու Անանիա Շիրակացիին, 10-րդ դարու Գրիգոր Նարեկացիին, 12-րդ դարու Ներսէս Շնորհալիին, Ներսէս Լաբրոնացիին, Մխիթար Գօշին, 14-րդ դարու Յովհան Որոտնեցիին, Գրիգոր Տաթևացիին եւ ուրիշներու: Այնուհետեւ, այդ օրերէն մին-

թիւններում:
Մարդ մի անգամ էլ լոյս աշխարհ գալիս, Ստեղծում, արարում, թողնում, հեռանում:
Երեկ այն մարդուն, ով ապրած կեանքում Միշտ մարդ է մնում ու մարդ հեռանում:
Խօսք ուզում եմ աւարտել Սուրոյի գրած մի գեղեցիկ բանաստեղծութեամբ:
Սուրոն եղեռնը վերապրածների յաջորդ սերունդներին էր:
Սուրոյի խօսքերն են՝
Թող անցնեն գնամ օրերը դժուար,
Աշխարհում մնա հայի սէրը վառ:
Ես իմ բողոքի ծայրն եմ բարձրացնում առ աշխարհ եւ իմ բանաստեղծութիւնը
Չունում մեր արդար պայքարին:
Սուրոյի այս խօսքերն ու բանաստեղծութիւնը տպագրուել է իմ ամուսնու՝ Ռուբէն Գասպարեանի՝ Ղուբբանի հեղինակած՝ «1,5 Միլիոն Արեան Կանչ», Ցեղասպանութեան 100-ամեակին նուիրուած գրքում, որի էջերից մէկը նուիրուած է Սուրէն Սողոմոնեանին:

ՆԱՄԱԿ ԳՐԵՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

Նամակ գրեմ Հայաստանին, Սեզ սարերին ու Լեռներին, Հաւքեր տաճեմ Գամակս տուն, Մասիս սարին կամ Սեւաճին:
Կամ էլ թող տան քո վանքերին, խաչքարերին,
Գովքս գրուած թող-որ կարդան տաճարներին,
Թող-որ պատմեն Ձանգեգուրին, Տաթօ վանքին,
Չմոռնան Հաղպատ վանքին, Նորավանքին:
Չմոռնանք մենք յիշեցնել մեր գետերին՝
Եփրատ գետին, Արածանին, Մայր Արաքսին,
Թող-որ փարուեն վեհաճակատ մեր Լեռներին,
Սպիտակափառ Մասիս սարին, Արագածին ու Նեմրուծին:
Միւս մամակս պիտի գրեմ Արեւմտեան Հայաստանին,
Պիտի գրեմ Վանայ լճին, Մուշին, Վանին, Արդահանին:
Մասիս սարին պիտի խնդրեմ ճամբայ բացի,
Որ խռոված երկու եղբոր մա միացնի:

Շնորհակալութիւն:
Հեռուստալրագրող՝
ԷԼՄԻՐԱ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
****
Սիրելի ընթացող, ես նոյնպէս շնորհակալ եմ, որ կարողացայ Ձեզ հետ կիսել իմ զգացումները:
ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

չէ մեր օրերու մտաւորականները կը շարունակեն Թարգմանիչներու սրբազան գործը, մեր նախնիքներու երկնած եւ շնչուցած կրօնաազգային ժառանգութեան ոգեկան կառուցիչն վրայ բան մը աւելցնելով:

Դարեր շարունակ հայ ժողովուրդը եկեղեցական կամ աշխարհիկ տօնակատարութեանց միջոցաւ իր յարգանքի տուրքը մատուցած է մեր հին երախտաւորներուն: Թարգմանչաց տօնի պատգամը այն է, որ մենք ալ շարունակենք ճանչնալ եւ սիրել մեր մշակոյթը, գնահատել եւ գործնապէս քաջալերել անոր ներկայ սպասարկողները:

ՀՈԳԵՐԱՆԳԻՍ

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ մահուան Ա. տարելիցին առիթով Կիրակի, Հոկտեմբեր 10, 2021ին յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի պիտի ունենայ Հոգեհանգստեան պաշտօն, Փասատինայի Ս. Գրիգոր Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ մէջ, որմէ ետք Հոգեհաշ պիտի մատուցուի Փասատինայի Հ.Կ.Բ.Մ.ի սրահին մէջ, 1060 North Allan Avenue, Pasadena, CA

Խնդրողներ՝ Այրին Տիկ. Վարդուհի Սարաֆեան Տօքթ. եւ Տիկ. Համբիկ եւ Նայիրա Սարաֆեան Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Նորա Միհրանեան-Սարաֆեան Տէր եւ Տիկ. Արթիւր եւ Հուրիկ Սաթեան-Սարաֆեան

ՀՈԳԵՐԱՆԳԻՍ

Հոգելոյս Տ. ԱՍՈՂԻԿ ԱԻ. ՔՀՆՅ. ԺԱՄԿՈԶԵԱՆԻ վախճանման քառասունքին առիթով յաւարտ Ս. Պատարագի Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, Հոկտեմբեր 10, 2021ին, Ս. Պետրոս Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ մէջ, 17231 Sherman Way, Van Nuys, CA:

Սգակիրներ՝ Երէցկին Սոնա Արապաճեան-Ժամկոչեան Զաւակը՝ Տէր եւ Տիկ. Յակոբ եւ Արամ Ժամկոչեան Զաւակը՝ Տիար Ասպետ Ժամկոչեան Զաւակը՝ Տիար Գէորգ Ժամկոչեան Եղբայրը՝ Տիար Յակոբ Ժամկոչեան եւ համայն հարազատներն ու բարեկամները Հայկապէն, Յունաստանէն, Աւստրիայէն, Գանատայէն եւ Գալիֆորնիոյ շրջաններէն

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

ՄԱՆՈՒԷԼ ԱԴԱՄԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով (մահացած Լոնտոն) Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան վարչութիւնն ու անդամները իրենց խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն վաստակաշատ գրող, բանաստեղծի, կրթական մշակի եւ հասարակական գործիչի, ընտանեկան համայն պարագաներուն, բարեկամներուն եւ մասնաւորաբար այրիին Տիկ. Լիլիթին:

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

Հոգելոյս Տ. ԱՍՈՂԻԿ ԱԻ. ՔՀՆՅ. ԺԱՄԿՈԶԵԱՆԻ մահուան առիթով Տիկ. Ազնիւ Մութաֆեան եւ զաւակը՝ Մինաս Մութաֆեան իրենց խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն երէցկոջ եւ համայն ըտանեկան պարագաներուն:

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

ՄԱՄՈՒԷԼ ՄԱԹՈՍԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով «Մասիս» իր խորագրաց վշտակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի այրիին՝ Տիկ. Կրէյս-Շնորհիկին, եղբոր Վեր. Յովսէփ Մաթոսեանին եւ համայն Մաթոսեան, Մալճեան եւ Ռազուպեան ընտանիքներուն ու բարեկամներուն:

ՌՈՐԵՐՈՒ ՔՈՇԱՐԵԱՆՆԸ ԿՐ ՎԵՐԼՈՒԾԱՐԻ՞

Շարունակուած էջ 2-էն

ստեղծուած լինելով անգամ, ըստ հուլիան գոյութիւն չունէր Պելլա-ուուսի եւ Ռուսաստանի իրական օրակարգում: Աւելին, այդ հարցը միայն բոլորովին վերջերս, վերջին տարիներին է, որ առարկայօրէն դրուած է Մոսկուայի եւ Մինսկի սեղանին, կամ Մոսկուայի դնում է Մինսկի սեղանին, իսկ Լուկաշենկոն՝ փորձում է ժամանակ ձգել որքան կարող է:

Հետեւապէս, Ռոբերտ Քոչարեանի նախագահութեան շրջանում Ռուսաստան-Պելլաուուս միութենական պետութեանը միանալու հարց լինել էր կարող, չկար դրա պահանջարկը Ռուսաստանից: Փոխարէնը, Ռուսաստանից կար այսպէս ասած Հայաստանի ռազմավարական ակտիւնները «միութենական պետութեան», իրականում Ռուսաստանի «կազմ» ներառելու հարց, որն էլ Մոսկուայի յաջողութեամբ իրականացրեց Ռոբերտ Քոչարեանի նախագահութեան շրջանում:

Հայաստանի ենթակառուցում քայլին ռազմավարական ակտիւնները միմեանց հետեւից սեփականութեան իրաւունքով անցնում էին Ռուսաստանի պետական կորպորացիաներին: Այդ շարքում էին Հայաստանի էլցանցները, որոնք ի սկզբանէ պէտք է մասնաւորեցուէին մրցույթով եւ ոչ մոնոպոլ տարբերակով, բայց օֆշորային ընկերութեան միջոցով ի վերջոյ մոնոպոլ կարգավիճակով անցան Ռուսական ՌԱՈ-ին: Այդ շարքում էր Հայ-ուսագաղաղը, որի հայ-ուսական

հաւասար բաժնեմասը հենց երկրորդ նախագահի շրջանում սկսեց աւելի ու աւելի «թեքուել» յօգուտ Գազպրոմի: Այդ շարքում էր Հայաստան-իւրան գազամուղը, որը տարանցիկ տրամաշափով չկառուցուեց, որովհետեւ դրան դէմ էր Ռուսաստանը, ինչպէս խոստովանել էր հներգետիկայի նախարարները մէկը յետագայում: Այդ շարքում էին Գոյք պարտքի դիմաց ծրագրով ՌԴ-ին անցած չորս ձեռնարկութիւնները:

Ռոբերտ Քոչարեանի նախագահութեան շրջանում Ռուսաստանին պէտք էր դա, եւ Ռուսաստանը ստանում էր պէտք եղածը: Աւելին պէտք էր: Հարց է առաջանում, իսկ հիմա պէտք է: Այդ հարցը սակայն չունի միանշանակ պատասխան, եւ երեւի թէ դրանով է նաեւ պայմանաւորուած, որ միանշանակ պատասխան չի տալիս նաեւ Ռոբերտ Քոչարեանը, փորձելով լինել այսպէս ասած իրավիճակին համահունչ եւ հարցը թողնել «վերլուծութեան», առանց այ կամ ոչ պատասխանի: Պելլաուուսի հետ Ռուսաստանը մտել են այսպէս ասած «մերձամարտ» այդ թեմայով եւ կարծես թէ գործադրում է վճռորոշ ճիգեր: Ռոբերտ Քոչարեանն ըստ ամենայնի դիտարկում է, որ այդ հարցը լուծելու դէպքում Ռուսաստանը անցնելու է Հայաստանին, եւ յամենայն դէպս ազդարարում է, որ Մոսկուայի կարող է իր վրայ յոյս դնել Հայաստանի անկախութիւնը «վերլուծելու» կամ իրականում՝ վերլուծարելու հարցում:

«ԵՐԵՒԱՆ ԼՈՒՐ»

Զօրավար Անդրանիկ Փաշա

Շարունակուած էջ 13-էն

Անոնց աճիւնները խառնուեցան մայր հողին: Խոնկով ու աղօթքով օրհնուած ու սրբացած գիր մը չդրին անոնց վրայ, աղօթք եւ սաղմոս չկարդացին, այլ միայն հովը սուլեց փայփայելով անոնց սեւ ու սիրուն վարսերը: Սիրելի Զինուորներա. Սա մէկ քանի տողերս իբր յարգանքի եւ գնահատանքի նշան ձեզի կը թողում իբր կտակ եւ սրտածօն ապրողներուդ եւ իբր տապանաբար անթաղ եւ անչիրիմ գինուորներուս:

Զօրավարը մահուանից առաջ

կնոջն ասել է հետեւեալը. Մահուան համար չեմ ցաւիւր, կը ցաւիմ, թէ որքան ուրախ պիտի ըլլան թուրքերը: Ահա չեմ հոգար, այլ գործս կիսատ մնաց: Եթէ այս անգամ ցաւս զիս տանի, մարմինս օտար հողի վրայ չթողնէք, անպայման Հայաստան փոխադրէք:

Իսկ եթէ զիս հայրենիք չընդունի, ձեռքիս ցուցամատը կտրել կու տաս են հոն (հնտեղ) կ'ուղարկես, տեղ մը թող թաղեն: Այս մատաշատ աշխատած է հայրենիքի համար եւ շատ հոգնած է, թող հայրենի հողի մէջ հանգստանայ...:

Համադրեց՝ ՊՕՂՈՍ ԼԱԳԻՍԵԱՆ

ՄԵՆՔ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵՆՔ ՁԵՐ ԱՊԱԳԱՆ, ՈՐՊԵՍՁԻ ԴՈՒՔ ԿԵՆՏՐՈՆԱՆԱՔ ՆԵՐԿԱԻ ՎՐԱ

RESIDENT INSURANCE PRODUCER

Accident and Health Agent, Casualty Broker-Agent, Life-Only Agent, Property Broker-Agent

209 E. Alameda Ave., Suite 204 Burbank, CA 91502

WE INSURE YOUR FUTURE, SO YOU CAN FOCUS ON THE PRESENT

KARAPET S. DEMIRCHYAN CA LICENSE: 0C74479 demkarsinc@sbcglobal.net (818) 913-2414

«Լիվերփուլ»-«Մանչեսթր Սիթի» Ոչ-Ոչի

Անգլիոյ ֆուտբոլի առաջնութեան 7-րդ հանգրուանի կեդրոնական խաղի ընթացքին մրցեցան «Լիվերփուլը» եւ «Մանչեսթր Սիթի»:

Լիվերփուլ քաղաքի «էնֆիլդ» մարզադաշտին վրայ կայացած խաղի առաջին կէսին խումբեր չօգտագործեցին իրենց հնարաւորութիւնները: Երկրորդ կէսին սկզբնաւորութեան Մանեն առաջ մղեց «Լիվերփուլին»: Սակայն ճիշտ 10 վայրկեան ետք «քաղաքայինները» վերականգնեցին հաշուի տարբերութիւնը: Կոլը նշանակեց Ֆոդեն: 76-րդ վայրկեանին Մուհամեդ Սալահը կրկին առաջ մղեց «Լիվերփուլին», իսկ «Մանչեսթր Սիթիին» կրկին հաշուի վերականգնեց Քեւին դէ Պրոյունէն:

Այս հանգրուանէն յետոյ «Լիվերփուլ» Փրեմիեր Լիգայի մրցաշարային աղիւսակին վրայ 2-րդն է (15 միաւոր), իսկ «Մանչեսթր Սիթի»՝ 3-րդն է (14 միաւոր): Առաջատարը 16 միաւորով «Չելսին» է:

Անգլիոյ ախոյեանութեան միւս մրցումներուն առաջատար խումբերը արձանագրեցին հետեւեալ արդիւնքները.

«Մանչեսթր Եունայթեդ»- «Էվերթոն» 1:1
 «Չելսի-Սաութհամփթըն» 3:1
 «Թոթընհամ»-«Ասթոն Վիլլա» 2:1

«Նափոլին» Տօնեց 7-րդ Յաջորդական Յաղթանակը

Իտալական «Նափոլին» կը շարունակէ յաղթարշաւ Սերիա Ա-ի մրցաշարքէն ներս: Ֆուտբոլի առաջնութեան 7-րդ հանգրուանին «Նափոլին» հիւրընկալուեցաւ «Ֆիորենթինային» եւ առաւելութեան հասաւ 1:2 արդիւնքով: «Նափոլին» կազմին մէջ կոլերու հեղինակներ դարձան Իրուլին Լոսանոն եւ Ամիր Ռահմանին: «Ֆիորենտինայի կոլը նմանակեց Լուկաս Կուարտան:

Այս յաղթանակէն յետոյ «Նափոլին» կը շարունակէ գլխաւորել մրցաշարային աղիւսակը եւ ունի 21 միաւոր:

«Ռոման» Յաղթեց Միսիթարեանի Կոլի եւ Կոլային Փոխանցման Շնորհիւ

Հայաստանի ֆուտբոլի ազգային խումբի աւագ Հենրիխ Մխիթարեանը «Ռոմայի» կազմին մէջ դարձաւ կոլի եւ կոլային փոխանցման հեղինակ:

Իտալիոյ ֆուտբոլի առաջնութեան 7-րդ հանգրուանին «Ռոման» Հռոմի Ողիմպիական մարզադաշտին վրայ ընդունեց «Էմպոլիին»: Նախ հանդիպման 42-րդ վայրկեանին Մխիթարեանի փոխանցումէն յետոյ Պելեգրինին առաջ մղեց «գայլերուն», իսկ երկրորդ կէսի 48-րդ վայրկեանին Մխիթարեանը անձամբ դարձաւ կոլի հեղինակ:

Այս յաղթանակէն յետոյ «Ռոման» Սերիա Ա-ի մրցաշարային աղիւսակին վրայ 4-րդն դիրքի վրայ է:

ՊՍԺ-ն Առաջին Պարտութիւնը Կրեց 8 Յաղթանակէն Յետոյ

Ֆրանսայի առաջնութեան ՊՍԺ-ը 8 յաղթանակէն յետոյ կրեց առաջին պարտութիւնը: 9-րդ հանգրուանին արժենթինացի Մաուրիսիօ Պոչետինոյի գլխաւորած խումբը հիւրընկալուեցաւ «Ռենէն», որ առաւելութեան հասաւ 2:0 արդիւնքով:

Ֆրանսացի յարձակող Գաետան Լաբորդէն աչքի ինկաւ 45-րդ վայրկեանին, իսկ երկրորդ խաղակէսի առաջին վայրկեանին ան կոլային փոխանցում կատարեց ֆրանսացի կիսապաշտպան Ֆլավիեն Տետին:

ՊՍԺ-ի մեկնարկային կազմին էին յարձակողներ, արժենթինցի Լիոնել Մեսսին, պրագիլիացի Նեյմարը եւ ֆրանսացի կիլիան Մփապեն: 76-րդ վայրկեանին Նեյմարին փոխարինեց արժենթինցի յարձակող Մաուրիսիօ Լաբորդէն:

ՊՍԺ-ն 24 կէտով կը շարունակէ գլխաւորել մրցաշարային աղիւսակը եւ 6 միաւորի առաւելութիւն ունի երկրորդ տեղը ընթացող «Լանսին» նկատմամբ: «Ռենն» 7-րդն է՝ 12 կէտով:

Վարազդատ Լալայեանը՝ Ծանրամարտի Եւրոպայի Երիտասարդներու Առաջնութեան Յաղթող

Հայաստանի ծանրամարտի երիտասարդական հաւաքականը նուաճեց նաեւ Ֆինլանդիայի մէջ ընթացող ծանրամարտի Եւրոպայի Մ-20 եւ Մ-23 առաջնութեան վերջին ոսկէ մետալը:

Մինչեւ 23 տարեկաններու գերծանր քաջային կարգի մեր ծանրորդ Վարազդատ Լալայեանը երկամարտի 447 կգ (206+241)արդիւնքով գրաւեց առաջին տեղը եւ հռչակուեցաւ Եւրոպայի ախոյեան: Ան 16 քիլոգրամով գերազանցեցաւ 2-րդ տեղը գրաւած պելաուուսցի էդուարդ Զյազուլինին:

Այդպիսով, Հայաստանի ծանրամարտի պատանեկան եւ երիտասարդական հաւաքականները միասին նուաճեցին 9 ոսկէ մետալ: Այդ ցուցանիշով մեր խումբը ետ մնաց միայն Ռուսաստանի ընտրանիին, որը 10 ոսկէ մետալով կը վերադառնայ հայրենիք: Մետալներու ընդհանուր հաշուարկով Հայաստանը գրաւեց 2-րդ տեղը՝ 15 մետալ (9+3+3):

Արսէն Յարութիւնեանը Հռչակուեցաւ Ընթացմարտի Աշխարհի Պրոնգէ Մետալակիր

Հայաստանի ազատ ոճի ըմբշամարտի հաւաքականը առաջին մետալը նուաճեց Նորուեկիայի մայրաքաղաք Օսլոյի մէջ ընթացող ըմբշամարտի աշխարհի առաջնութեան ընթացքին:

61 կգ քաջային ըմբիշ Արսէն Յարութիւնեանը 3-րդ տեղի համար մրցամարտի արդէն առաջին ուսունտին 10:0 հաշուով մաքուր յաղթանակ տարաւ հնդիկ Ռավինդէ Ռավինդէրի նկատմամբ: Ան դարձաւ Հայաստանի առաջին պրոնգէ մետալակիրը:

«Պայրըն» Պարտուեցաւ Միւնիխի Մէջ

Գերմանիոյ առաջնութեան 7-րդ հանգրուանին ախոյեան «Պայրընը» Միւնիխի մէջ մրցեցաւ Ֆրանկֆուրտի «Այնտրախտի» հետ եւ պարտութիւն կրեց 1:2 արդիւնքով:

29-րդ վայրկեանին «Պայրընի» լեհ յարձակող Ռոբերտ Լեւանդովսկիի փոխանցումը օգտագործեց գերմանացի կիսապաշտպան Լէոն Գորեցկան՝ բանալով խաղի հաշիւը:

Արդէն 3 վայրկեան ետք հիւրերը կարողացան վերականգնել հաւասարութիւնը աւստրիացի պաշտպան Մարտին Հինտերեգերի կոլի շնորհիւ: 83-րդ վայրկեանին ֆրանկֆուրտեան խումբի յաղթական կոլը նշանակեց սերպ կիսապաշտպան Ֆիլիփ Կոստիչը:

«Պայրըն» 16 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը:

«Ռեալը» Զիջեցաւ «Էսպանիոլի» Դէմ

Սպանիոյ ֆուտբոլի առաջնութեան 8-րդ հանգրուանին «Ռեալ» արտագնայ խաղին մրցեցաւ «Էսպանիոլի» հետ:

Հանդիպման մեկնարկէն 17 վայրկեան ետք «Ռեալ» իր բերդէն ներս ստացաւ առաջին գնդակը: «Էսպանիոլի» կազմին մէջ աչքի ինկաւ Ռաուլ դէ Թոմասը: Երկրորդ կէսին տան տէրերը նշանակեցին երկրորդ կոլ մը եւս: «Արքայական» ակումբը յաջողեցաւ միայն կրճատել հաշուի տարբերութիւնը, սակայն դուրս եկաւ պարտուած:

Այս պարտութենէն յետոյ ալ «Ռեալ»- Լա Լիգայի մրցաշարային աղիւսակի առաջատարն է եւ ունի 17 կէտ: